

**Notulen van het verhandelde in de vergadering
van Provinciale Staten van Utrecht
gehouden op 5 juni 2019**

Bladwijzer

op de notulen van Provinciale Staten van Utrecht Vergadering 5 juni 2019

STATEN (provinciale)

Vaststelling agenda.

Coalitieakkoord Nieuwe Energie voor Utrecht 2019-2023, PS2019PS15.

Motie M22, ingediend door de fracties van de VVD, FvD, PVV, SGP, 50Plus en DENK, inzake financiële transparantie.
De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Motie M23, ingediend door de fractie van de SP, inzake flexibel plafond ov-concessie.
De motie is aanvaard.
Daartoe besloten

Motie M24, ingediend door de fracties van de SP en DENK, inzake zeker zijn van betaalbaar wonen.
De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Motie M25, ingediend door de fractie van de SGP, inzake koersen op daken.
De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Motie M26, ingediend door de fractie van DENK, inzake charter diversiteit.
De motie is ingetrokken.
Daartoe besloten

Motie M27, ingediend door de fractie van de SGP, inzake bezinnen op rol provincie.
De motie is aanvaard.
Daartoe besloten

Brief van de commissaris van de Koning van 28 mei 2019, dienst/sector Kabinet, inzake benoeming leden van het nieuwe college van GS.
Daartoe besloten

Beëdiging van de leden van het nieuwe college van GS.

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 30 mei 2019, dienst/sector SGU, nummer PS2019PS17, inzake ontheffing ingezetenschap van de heer drs. R.C.L. Strijk (D66) te Leiden.
Daartoe besloten
PS2019PS17

Onderzoek geloofsbrieven van de heer D. Oude Wesselink (GroenLinks) te Utrecht, de heer H. de Harder (ChristenUnie) te Bunschoten-Spakenburg en mevrouw H.M. Lejeune-Koster (PvdA) te Linschoten.

Beëdiging van de heer D. Oude Wesselink (GroenLinks) te Utrecht, de heer H. de Harder (ChristenUnie) te Bunschoten-Spakenburg en mevrouw H.M. Lejeune-Koster (PvdA) te Linschoten.

Presentielijst vergadering 5 juni 2019

Voorzitter:	mr. J.H. Oosters, commissaris van de Koning
Griffier:	mevr. mr. C.A. Peters
GroenLinks	J.J. Bart, Utrecht mevr. A.C. Boelhauer, Wijk bij Duurstede mevr. M. van Elteren, Woudenberg mevr. mr. N.M. Groen MA, Doorn mevr. M. de Jong, Utrecht dr. A.R.S. Karataş, Utrecht D. Oude Wesselink, Utrecht mevr. T.M.S. Vrielink, Amersfoort
VVD	mr. B.M.H. de Brey MBA, Doorn (vanaf 14.35 uur) mevr. J.C.A.M. van Gilse Bsc, Utrecht V.C. Janssen, Amersfoort drs. A.H.L. Kocken, Utrecht mevr. O. de Man, Zeist A.G. van Schie, Utrecht mr. S.M. Sijbrandij, IJsselstein mevr. mr. S.F. van Ulzen, Zeist
FvD	S.A. Berlijn, Utrecht drs. T. Dinklo, Driebergen W.J.A. Weijers, Zeist J.C. van Wijk, Zeist
D66	mevr. H. Chidi, Amersfoort M.J. de Droog Msc RA, Utrecht drs. E.A. Kamp, Doorn mevr. L.E. Veen, Utrecht mevr. ir. M. de Widt MPM, Utrecht
CDA	drs. D.G. Boswijk, Wilnis mevr. T. Koelewijn-Koelewijn RDM, Bunschoten mevr. drs. M.W.J. Maasdam-Hoevers, Zeist drs. A. Mourik-Geluk, Utrecht C. Westerlaken, Lopik
PvdA	mevr. W.A. de Boer-Leijnsma, Eemnes mevr. drs. J.P. d'Hondt, Utrecht mevr. H.M. Lejeune-Koster, Linschoten H.O. Suna, Soest
ChristenUnie	mevr. N. de Haan-Mourik, Amersfoort H. de Harder, Bunschoten-Spakenburg mevr. H.J. Rikkoert, Utrecht
PvdD	mevr. H.J. Keller, Driebergen-Rijsenburg W. van der Steeg, De Meern
PVV	mevr. E.J. Broere-Kaal, Soest R.G.J. Dercksen, Bosch en Duin
SP	M.E.J. Eggermont, Utrecht mevr. A.M. Poppe, IJsselstein
DENK	mevr. H. Bittich, Utrecht
50Plus	mevr. W.M.M. Hoek, Vreeland
SGP	ing. B.C. van den Dikkenberg, Elst
Afwezig:	P.D.E.M. Bauduin Msc, Bunnik (FvD) drs. J.H. van Oort, Utrecht (ChristenUnie) mevr. N.J.F. Pouw-Verweij Msc, Maarssen (FvD)

Leden van Gedeputeerde Staten:

mevr. mr. drs. H.G.J. Bruins Slot, Utrecht
ir. H.P. van Essen, Utrecht
ir. R.G.H. van Muilekom, Amersfoort
A.J. Schaddelee, Houten
drs. R.C.L. Strijk, Leiden

Opening.

De VOORZITTER: Ik open de vergadering van de Provinciale Staten van Utrecht. Ik heet u allen van harte welkom bij deze statenvergadering van 5 juni 2019. Dit geldt voor alle aanwezige Statenleden en voor de zeer goed gevulde publieke tribune. Fijn dat u vanmiddag aanwezig bent bij deze bijzondere vergadering van Provinciale Staten. Het doet ons goed dat daar veel getuigen bij aanwezig zijn, mede via de livestream, want dit is een belangrijk moment in onze provinciale democratie.

Ik wijs u erop dat er na afloop van onze vergadering een centrale gelegenheid zal zijn in de statenzaal om alle benoemde en beëdigde bestuurders en nieuwe Statenleden te feliciteren. Om die felicitatie kracht bij te zetten bent u daarna van harte uitgenodigd in Bobs Bar om daar nog wat op te drinken. In de tussentijd zal ik de betrokkenen mede namens u direct feliciteren. Voor de logistiek lijkt het mij handig om het centrale feliciteren waaraan de publieke tribune kan deelnemen aan het eind van onze bijeenkomst te doen.

Ik heb berichten van verhindering ontvangen van de heer Bauduin en de heer Van Oort. De heer De Brey zal later ter vergadering verschijnen.

Vaststellen agenda.

De VOORZITTER: Ik stel voor om agendapunt 6 als hamerstuk te behandelen.

[Coalitieakkoord Nieuwe Energie voor Utrecht 2019-2023.](#)

De VOORZITTER: Aan de orde is de bespreking van het coalitieakkoord 2019-2023. Ik stel u voor dat achter de colлетafel de fractievoorzitters en onderhandelaars van de beoogde coalitiefracties GroenLinks, CDA, D66, PvdA en ChristenUnie zitting nemen. Ondertussen stel ik u voor om als volgt de bespreking van het coalitieprogramma aan te vangen. Als eerste zal ik namens de beoogde coalitiefracties de heer Van Essen van GroenLinks het woord geven om een toelichting te geven op het coalitieakkoord. Daarna zal ik de fracties op volgorde van grootte die daarop een inbreng willen leveren een voor een de gelegenheid daartoe bieden. Dan zal ik de fractievoorzitters aan mijn rechterzijde de gelegenheid geven om de door u gestelde vragen te beantwoorden. Daarna kijk ik waar wij staan in het debat en welke vervolgstap dat zou kunnen krijgen. Als u daarmee akkoord bent, dan stel ik voor dat de heer Van Essen het coalitieakkoord gaat toelichten.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Vorige week woensdag presenteerden de fracties van GroenLinks, PvdA, D66, PvdA en ChristenUnie het coalitieakkoord. Een akkoord met de titel 'Nieuwe energie voor Utrecht'. Dat is wat wij voor ogen hebben. Wij willen met deze plannen voor veel nieuwe energie zorgen op tal van terreinen. Voor de uitwerking van deze plannen zoeken wij graag de samenwerking met de andere fracties in deze Staten, de gemeenten, het Rijk, buurprovincies, waterschappen, bedrijven, maatschappelijke organisaties en met de inwoners van de provincie Utrecht.

Voordat wij de hoofdlijnen van dit akkoord met u langslopen willen wij even stilstaan bij het proces waarin dit akkoord tot stand is gekomen. De Staten zijn na de verkiezingen gestart met een brede verkenning van mogelijke combinaties van partijen, onder leiding van Bram van Ojik. Drie weken na de verkiezingen bracht hij zijn advies uit en de meest kansrijke combinatie van partijen is toen gezamenlijk een formatiepoging gestart. Deze begon met een serie gesprekken met twee onderhandelaars per partij en werd begeleid door twee formateurs: Bram van Ojik en Jan Jacob van Dijk. Samen met de ambtelijke spinnen in het web Esther Boiten en Cor Bontje hebben zij het hele proces vakkundig begeleid. Vanaf deze plek bedank ik deze vier mensen en de verdere ambtelijke ondersteuning voor hun goede en fijne werk de afgelopen weken en maanden.

In de eerste fase van de formatie hebben wij de belangrijke opgaven voor de provincie Utrecht in beeld gebracht en welke koers wij daarin willen kiezen. Daarin vonden wij elkaar betrekkelijk snel. Dat hebben wij vastgelegd in de strategische agenda die wij met u hebben gedeeld. Ook hebben wij toen stil-

gestaan bij de manier waarop wij andere fracties en de buitenwereld bij het formatieproces wilden betrekken. Wij hebben ervoor gekozen om op 8 mei meerdere sessies te organiseren waar iedereen in de gelegenheid werd gesteld om aan de hand van de strategische agenda suggesties mee te geven voor de verdere uitwerking. Bij de uitwerking hiervan zijn niet alleen de twee onderhandelaars per partij, maar ook de overige leden van de fracties betrokken. Dat proces is ambtelijk heel breed ondersteund. Via verschillende vlogs hebben wij u en anderen meegenomen en op de hoogte gehouden van de voortgang van het proces. Wij zijn nog steeds onder de indruk en blij met de betrokkenheid op 8 mei van u allen, de inwoners, vertegenwoordigers van bedrijven, medeoverheden en maatschappelijke organisaties. Het was erg inspirerend dat hieruit zoveel ideeën naar boven zijn gekomen. Uiteraard zaten er dingen bij die al op ons netvlies stonden en dingen die niet verenigbaar zijn met de koers die wij voor ogen hebben, maar er waren vooral veel nieuwe ideeën die ons erg aanspraken en die een plek hebben gekregen in het coalitieakkoord.

Laat ik de verschillende onderwerpen langslopen, daarbij kort onze plannen benoemen en benoemen hoe wij de inbreng van 8 mei hebben meegenomen.

Een belangrijk speerpunt voor deze coalitie is het versnellen van de energietransitie om bij te dragen aan een leefbare toekomst voor volgende generaties. Wij gaan gemeenten, bedrijven en inwoners helpen en aanmoedigen om energiebesparende maatregelen te nemen en mee te doen met het opwekken van energie uit schone en hernieuwbare bronnen. Op 8 mei werd gevraagd om een actieve rol van de provincie in de regionale energiestrategieën die gemeenten op dit moment ontwikkelen. Dit komt terug in ons akkoord. Het gaat over energie uit de zon, de wind, de bodem en uit het oppervlaktewater. In nauwe samenwerking met de gemeenten gaan wij op zoek naar geschikte locaties voor het opwekken van duurzame energie op daken, langs snel- en waterwegen en bij grote industrieterreinen. Halverwege deze coalitieperiode maken wij samen met onze partners de balans op. Als op dat moment blijkt dat een gemeente het afgesproken doel niet haalt en logische locaties niet benut, dan gaan wij locaties aanwijzen.

Voor zonnevelden gaan wij werken met de constructieve zonneladder, zoals ontwikkeld door de NMU. Wij hebben de suggestie overgenomen om energie-initiatieven van inwoners en coöperaties te ondersteunen met kennis, startleningen en het instellen van een revolverend fonds voor energiematregelen aan woningen, aanvullend op wat er is vanuit het Rijk en gemeenten. Op die manier willen wij eraan bijdragen dat de energietransitie voor iedereen haalbaar en betaalbaar wordt. Het plan is om hierbij kapitaal van anderen aan te trekken en zo tot een groter fonds te komen waarvan meer mensen kunnen profiteren.

Een aantal van u stelde voor om aandacht te hebben voor de transport en opslag van energie. Samen met netwerkbedrijven gaan wij dat oppakken. Er is de suggestie gedaan om een waterstofwijk te ontwikkelen. Dat heeft zich in het akkoord vertaald in het voornemen om een wijk van de toekomst te ontwikkelen waarin wij veel meer innovaties combineren. Onze ambitie is om met dit alles samen met de partners ervoor te zorgen dan in 2023 16% van het energiegebruik in onze provincie hier duurzaam wordt opgewekt en dat tegelijkertijd het totale energiegebruik fors is gedaald.

Een ander belangrijks peerpunt voor de komende periode is de woningbouw. Wij willen de woningbouw verhogen naar 10.000 woningen per jaar. Net als bij energie zijn wij hierbij sterk afhankelijk van gemeenten, woningcorporaties en andere samenwerkingspartners. Wij gaan meer steun bieden om de huidige woningbouwplannen, gebiedsontwikkelingen en transformaties die al in de pijplijn zitten te versnellen. Behalve aandacht voor meer woningen, kregen wij op 8 mei het advies om aandacht te hebben voor wat er gebouwd wordt. Er is vooral behoefte aan betaalbare woningen, aansluitend bij de veranderende vraag. Per regio wordt een woningbouwprogramma vastgesteld met voldoende woningen voor starters, ouderen en eenpersoonshuishoudens. Wij streven ernaar minstens 50% van de nieuwe woningen in het goedkope of middensegment te realiseren. Ook willen wij meer levensloopbestendig bouwen en aandacht hebben voor de energieneutraliteit en circulariteit van nieuwe woningen. Bij de projecten die wij ondersteunen maken wij hierover afspraken met de betrokken partijen. De verwachting is dat de vraag naar woningen op de lange termijn groot zal blijven. Samen met gemeenten, regio's en andere partners kiezen wij in het kader van de omgevingsvisie nieuwe locaties voor groot-

schalige woningbouw waarbij wij rekening houden met de ruimte die nodig is voor werken, recreëren, natuur, energieopwekking en mobiliteit. Wij hanteren het principe dat nieuwe grootschalige woningbouw zeer goed bereikbaar moet zijn met het OV.

Een specifieke opgave zien wij in kleine kernen waar als gevolg van vergrijzing het verenigingsleven en het aanbod van voorzieningen veelal terugloopt. Dit leidt tot sociale problemen en vermindert de sociale structuur. Deze problematiek werd meermalen genoemd op 8 mei. Samen met gemeenten gaan wij mogelijkheden zoeken om het voorzieningenniveau op pijl te houden om verdere vergrijzing te voorkomen. In specifieke situaties en onder voorwaarden kan het nodig zijn om hierbij ruimte te bieden voor kleinschalige uitbreiding buiten de rode contour. Wij denken daarbij aan kleine aantallen woningen die passen in de gemeentelijke woonvisie, bij het karakter van het dorp en de aanwezige verkeersinfrastructuur. Het kan alleen aan de orde zijn als de geschikte mogelijkheden binnen de kern zijn benut en de ontwikkeling bijdraagt aan de maatschappelijke kwaliteit. De criteria daarvoor gaan wij nog nader uitwerken.

De kwaliteit van leven vereist een brede aandacht voor een fijne en gezonde leefomgeving. Gezondheid werd door verschillenden van u op 8 mei genoemd als uitgangspunt voor het omgevingsbeleid, in gebiedsontwikkelingen en in ons mobiliteitsbeleid. Dat hebben wij op die manier benoemd in ons akkoord. Evenals de suggestie om het concept van het Ringpark verder uit te werken. Wij gaan meer investeren in recreatie, kunst en cultuur en erfgoed. Bij de groei van het aantal inwoners moeten de recreatieve voorzieningen meegroeien. Cultuur en festivals krijgen extra aandacht, niet alleen in de grote steden. Cultuureducatie wordt uitgebreid naar het voortgezet onderwijs met extra aandacht voor het vmbo. Wij gaan met gemeenten in gesprek over een provinciaal sportakkoord gericht op sport in de openbare ruimte, duurzame accommodaties en inclusieve sport voor alle inwoners van de provincie Utrecht.

Wij gaan een sociale agenda opstellen die gericht is op het versterken van veerkracht, inclusiviteit, participatie en acceptatie van kwetsbare groepen om eenzaamheid, discriminatie en laaggeletterdheid te bestrijden. Dat willen wij doen door in alle relevante beleidsvelden van de provincie de verbinding te leggen met deze thema's. Denk bijvoorbeeld aan een goede bereikbaarheid voor kwetsbare groepen, meer aandacht voor levensloopbestendig wonen, meer aandacht voor cultuureducatie en de versterking van de maatschappelijke functie van bibliotheken. In onze eigen organisatie moeten inclusiviteit en maatschappelijk verantwoord inkopen vanzelfsprekend worden.

Natuurontwikkeling, het versterken van de biodiversiteit en de transitie naar kringlooplandbouw krijgen meer aandacht. Wij gaan door met het realiseren van Natuur Netwerk Nederland en zoals op 8 mei meerdere malen aanbevolen gaan wij vaart maken met de ontwikkeling van natuur in de groene contour. Wij gaan hieraan financieel bijdragen en streven ernaar om de komende vier jaar 400 hectare te realiseren. Dit is een enorme versnelling ten opzichte van de afgelopen jaren. Met het oog op het herstel van de biodiversiteit gaan wij de bescherming van weiden, akkers, vogels en insecten intensiveren. De opvang en het vervoer van wilde dieren en het onderzoek naar alternatieven voor de jacht krijgen meer aandacht.

Wij willen de verbinding tussen de stad en het land en tussen de boer en de consument versterken. Het ideeën van een provinciale voedselagenda voor kortere ketens, lokale productie en afzet van voedsel spreekt ons erg aan en zal de komende jaren vorm krijgen. Wij zetten in op het verduurzamen van de landbouw, waarbij een rendabele bedrijfsvoering het uitgangspunt blijft, onder andere door meer te investeren in pilots en landbouwcoaches. Wij investeren in de dijkversterking en een klimaatbestendige inrichting van ons landschap. Samen met waterschappen en boeren willen wij bodemdaling sterker terugdringen. Onze ambitie is om de bodemdaling in 2030 gemiddeld te hebben gehalveerd. Deze ambitie ligt in lijn met de ambitie van het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden.

Op het vlak van mobiliteit kregen wij veel suggesties om een hogere prioriteit te geven aan de fiets en het openbaar vervoer. Dat gaan wij doen. Wij gaan fors meer investeren in het fietsnetwerk tussen en door gemeenten en nemen daarin de regie. Wij realiseren snelfietsroutes en meer stallingen bij haltes

en stations. De fiets, waaronder de elektrische fiets, moet in de provincie het vervoer worden voor de kortere afstanden. Wij steken meer geld in het openbaar vervoer. Wij willen de exploitatiebijdragen laten groeien zodat het succes van de ene lijn niet ten koste hoeft te gaan van het aanbod op andere plekken in de provincie. Wij zullen extra moeten investeren om het OV-aanbod op peil te houden met alle wegwerkzaamheden die er in onze regio gepland staan. Op locaties waar de bereikbaarheid met het openbaar vervoer teveel achteruit is gegaan willen wij het aanbod verbeteren. Wij gaan experimenteren met andere en flexibelere vormen van vervoer en zoeken samen met gemeenten naar combinaties met nieuwe oplossingen voor aangepast vervoer voor mensen die niet zelfstandig met eigen vervoer of openbaar vervoer kunnen reizen. Er komt een proef met gratis openbaar vervoer buiten de spits voor ouderen met een kleine beurs. Samen met het Rijk en regiopartners werken wij in het programma U Ned aan een samenhangende ontwikkeling van wonen, werken en bereikbaarheid voor de korte, middellange en lange termijn. Op termijn zien wij meerdere OV-knooppunten aanvullend op Utrecht Centraal en een betere OV-verbinding tussen Amersfoort en het Utrecht Science Park. In deze periode willen wij daarover beslissingen nemen. Naast het verbeteren van het aanbod maken wij afspraken met werkgevers en investeren wij in campagnes om het gebruik van de fiets en het openbaar vervoer te stimuleren en zo de drukte op de weg te verminderen.

Tegelijkertijd kregen wij op 8 mei de oproep om de autobereikbaarheid niet te vergeten. In dat kader hebben wij afgesproken om de bestuurlijke afspraken over de projecten bij de Rijnbrug bij Rhenen, de verbreding van de N233 bij Veenendaal-Oost en de Westelijke rondweg bij Amersfoort na te komen. Verder zijn wij zeer terughoudend met nieuwe weginvesteringen. Samen met het Rijk willen wij een proef gaan doen met innovatieve vormen van het beprijzen van het wegverkeer.

Wij gaan extra investeren in de verkeersveiligheid, onder andere via educatie, scholing en het verbeteren van de verkeersveiligheid op provinciale wegen door kernen. De veiligheid van fietsers met steeds grotere onderlinge snelheidsverschillen vraagt meer aandacht. Waar het nodig is om de veiligheid of de leefbaarheid te verbeteren wordt de maximale snelheid op provinciale wegen verlaagd.

Ons economisch beleid richten wij op brede welvaart. Het internationale profiel van onze regio van groen, gezond en slim wordt versterkt. Hiervoor gaan wij samen met partners in de regio een regionale economische agenda opstellen en investeren wij in een regionale ontwikkelingsmaatschappij (ROM). Hiermee willen wij investeringen aantrekken van InvestNL en Europese fondsen die bijdragen aan de grote maatschappelijke opgaven, zoals de energietransitie, de verduurzaming van de landbouw en circulaire economie. Wij willen de innovatieve kracht van startups en scaleups blijven versterken en het MKB, waaronder familiebedrijven, ondersteunen bij de grote maatschappelijke transitie. De aansluiting tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt wordt verbeterd. Vooral in sectoren met tekorten, zoals techniek, zorg, onderwijs en ICT. Er komt aandacht voor een leven lang ontwikkelen.

De organisatieontwikkeling en het versterken van de financiële functie zien wij als belangrijke speerpunten voor deze nieuwe periode. Wij zullen daaraan de komende tijd hoge prioriteit geven. Wij ambiëren een college en een coalitie met een open houding en willen zoveel mogelijk de kennis en kunde van de samenleving betrekken. Tegelijk is het ons duidelijk dat op sommige terreinen meer provinciale regie gewenst is. Wij willen op korte termijn flink investeren in het versterken van de financiële functie op het hoogste niveau van de ambtelijke organisatie. Het doel is om de interne financiële organisatie en sturing te verbeteren. Wij willen hiermee bereiken dat de provincie beter in staat is om in samenwerking met partners de beschikbare financiële middelen effectiever en slimmer te benutten, bijvoorbeeld door cofinanciering en het samen met anderen opzetten van revolverende fondsen. Wij gaan in de meerjarenbegroting de bestaande budgetten en bestemmingsreserves kritisch tegen het licht houden. Hetzelfde geldt voor het bestaande meerjarig beleid. Wij zullen de provinciale opcenten op de motorrijtuigenbelasting jaarlijks indexeren. De verdere verhoging van de opcenten zullen wij alleen doorvoeren als dat noodzakelijk is om onze ambities waar te maken en als er onvoldoende dekking wordt gevonden in de herevaluaties van de bestaande reserves een selectie van onze maatregelen en bezuinigingen op lopende activiteiten. Bij de begrotingsbehandeling in oktober van dit jaar zal het college met een voorstel komen voor een sluitende begroting voor 2020 waarbij de resultaten van de jaarrekening van 2017 en hopelijk van 2018 kunnen worden meegenomen.

Wij willen u bedanken voor uw geduld en betrokkenheid de afgelopen periode. In dit akkoord kunt u de richting zien die de fracties van GroenLinks, CDA, D66, PvdA en ChristenUnie willen inslaan en met elkaar hebben afgesproken. Tegelijkertijd vereisen al deze ambities en plannen nog veel uitwerking en ongetwijfeld onderweg soms aanvullingen of aanpassingen. Binnen het kader van de afspraken die deze vijf partijen in dat akkoord met elkaar hebben gemaakt, streven wij hierbij naar een constructieve en open samenwerking met u allen en met velen buiten dit provinciehuis. Wij zien daarnaar uit.

De VOORZITTER: De heer Van Essen heeft gesproken namens de andere vertegenwoordigers van de coalitiefracties. Ik ga degene van de andere fracties het woord geven op volgorde van fractiegrootte. Als eerste is het woord aan de heer Van Schie van de VVD.

De heer VAN SCHIE (VVD): Mijnheer de voorzitter! Namens de VVD-fractie feliciteer ik de coalitievormende fracties, de informateurs, de formateurs en al hun ondersteuning met de afronding vandaag van een intensief proces. Wij wensen de nieuwe gedeputeerden heel veel succes in hun nieuwe rol. Ik begin met een citaat uit het concept-coalitieakkoord: "Wij willen onze provincie allemaal minstens zo mooi houden als hij al is en liever nog veel mooier." Dat is een nobel streven en vat het programma aardig samen. Het leest als moederliefde, vrede op aarde en allemaal mooie voornemens. De VVD deelt veel van de waarden die de coalitie als uitgangspunten heeft geformuleerd.

Dit coalitieakkoord leest niet als het VVD-verkiezingsprogramma. Het staat bol van goede voornemens vanuit de politiek die worden opgelegd aan de samenleving. Deze doelen zijn slechts haalbaar als de 1.300.000 inwoners uit onze provincie van al onze gemeenten, bedrijven en organisaties die onze samenleving vormen die doelen zelf gaan omarmen en uitvoeren. Dat zien wij als een risico. Dit college gaat topdown flink inzetten op de langetermijnambities, bijvoorbeeld voor het milieu en het klimaat, maar de actuele behoeften van onze inwoners op het gebied van wonen, mobiliteit en werkgelegenheid worden minder enthousiast opgepakt.

De VVD is altijd optimistisch over de kracht van mensen zelf om de goede dingen te doen. Dit college kiest voor klimaatcoaches, landbouwcoaches, duurzaamheidscoaches. Overheden, woningcorporaties en beheersorganisaties worden proactief geholpen met de provinciale ambities op het gebied van duurzaamheid, transformaties, natuur et cetera. Wij hebben wel een tip voor al die coaches. Wijlen topcoach Cruijff zei altijd: "Als ik zou willen dat je het begreep, dan had ik het wel beter uitgelegd." Neem dat mee als credo voor het nieuwe college.

Wij kunnen het niet nalaten een stukje van de inhoud mee te pakken. Laten wij beginnen bij de leefomgeving, want dat is de belangrijkste reden voor veel mensen om in Utrecht te wonen en te werken. Hier zien wij een reeks goed gemotiveerde bedoelingen vertaald in nieuwe taken. Het sociaal domein, gezondheid en sport komen terug. Sport in onze provincie is vaak gemeenteoverschrijdend en zelden relevant, behalve de plaatselijke FC die landelijk zeer relevant is. Sport vinden wij geen provinciale taak. Wat gaat het college doen aan sport? Daarmee bedoel ik niet het persoonlijk leven, maar de nieuwe provinciale taak.

Het valt ons op dat er niet heel integraal wordt gekeken naar de ruimtevraag die zo belangrijk is voor de taak van de provincie. Hoe gaan wij keuzes maken tussen de natuur, woningbouw, energie en landbouw? Wanneer gaan wij deze keuze maken? Wat is de rol van de inwoners daarbij? Hoe gaan wij die vragen integraal aanvliegen? Wie gaat er ruimte inleveren? Wij zien veel nieuwe ontwikkelingen, maar waar en hoeveel blijft de vraag.

Een van de vragen die voorligt gaat over de natuur. Wij zijn voor veel nieuwe natuurontwikkeling. Hier ligt een kans om integraal te werken. Met name bij de aanleg van nieuwe natuur zijn onze inwoners gebaat bij het gebruik daarvan. Komen er dan wandel- of fietspaden bij? Komt er ruimte voor uitspanningen voor de natuurliefhebber, voorzien van een kopje koffie of een ijsje? Of is al deze nieuwe natuur niet voor mensen bedoeld? Wij zijn blij dat de coalitie in wording onze suggestie om het Ring-

park nadrukkelijk te noemen heeft overgenomen uit de inspraaksessie. Wat ons betreft is natuur rondom het stedelijk gebied hard nodig, vooral als er zoveel binnenstedelijk gebouwd gaat worden.

Dan de nieuwe energie, het thema van dit college: duurzaamheid. De VVD mist hierin de relatie met de landelijke inspanningen. Dit hebben wij reeds gevraagd in de inspraaksessie op 8 mei. Het kabinet gaat immers al zorgen dat de klimaatdoelstellingen van Parijs gehaald worden en dat deze doelstellingen betaalbaar en behapbaar blijven voor onze inwoners. Dit college wil duidelijk veel meer dan dat. Alle benodigde energie moeten wij in onze provincie zelf gaan opwekken. Waarom? Als de kerncentrale in Zeeland, de windparken in de Flevopolder en op zee en de waterkrachtcentrales in Noorwegen voldoende duurzame stroom opleveren voor al onze huishoudens en bedrijven, dan hoeven wij dit toch niet zelf op te wekken?

Echt zorgelijk vinden wij de inzet van een projectbesluit als gemeenten niet binnen twee jaar de kansen benutten. Het afdwingen van gemeentelijke inzet op duurzame energie als de provincie de landelijke doelstellingen haalt, zoals gedeputeerde Van den Berg ons steeds heeft voorgehouden en op zo'n korte termijn, is onnodig en wellicht schadelijk voor het hogere doel. Dat is wat ons betreft vooral het zorgen voor gedragsverandering en draagvlak bij onze inwoners. Hoe realistisch is dan het voornemen om binnen twee jaar de besluitvorming rond te hebben? De VVD is voor ambitie, maar mag het een beetje haalbaar zijn?

Wij worden warm van binnen als wij de energieparagraaf lezen, want er wordt flink ingezet op de diepe aardwarmte. Wil de beoogd gedeputeerde voor energie nog eens goed kijken naar het voorstel dat de VVD gedaan heeft om de restwarmte uit de industrie, zoals bij de glasfabriek in Leerdam, in te zetten bij het verwarmen van onze huizen en gebouwen?

De belangrijkste opgave van deze periode voor de VVD is geformuleerd als wonen. Er zijn teveel mensen die een betaalbare woning zoeken in onze regio en er geen kunnen vinden. Het goede nieuws is dat wij veel van de ambities van dit college op dit vlak delen. Wij vragen ons wel af wat het eindbeeld van deze ambitie is. Wat gaan wij anders doen dan al in het vat zat? Wij weten dat gedeputeerde Van Essen maar liefst 30% van de noodzakelijke woningbouwopgave wilde schrappen. Wat wordt er dan gebouwd wat niet al besloten was? Waar gaat de grootschalige woningbouw landen? Wij kunnen ons niet voorstellen dat u daarover niet hebt gesproken in coalitieverband. Het staat niet in het akkoord. Kunt u een tipje van de sluier oplichten?

Dan de toverformule over het oprekken van de rode contour. Dat vinden wij vaag. Komen er wel of geen woningen buiten de rode contour bij Abcoude, Oudewater en Bunnik? Wat zijn de mysterieuze situaties waarbij uitbreiding mogelijk is? Wat is kleinschalig: 2.000 of 500 woningen bij Wijk bij Duurstede? 200 of 40 woningen bij Lopik? Hoeveel van de duizenden woningen die gepland zijn bij Houten mag zij bouwen de komende jaren? Wanneer draagt een woonwijk bij aan de landschappelijke kwaliteit? Ik zou graag wat beelden zien van landschappelijke woonwijken waar wij meters maken in het opvullen van de behoefte. Kortom, wat gaat deze coalitie morgen zeggen tegen alle wethouders van onze 26 gemeenten over hun ambities voor de 121 kernen in onze provincie? Wat kunnen wij zeggen tegen alle inwoners die ons vragen wanneer hun woningbehoefte kan worden ingevuld, omdat zij nog op zolder wonen bij hun ouders of heen en weer pendelen vanuit de andere kant van het land naar onze regio om hier te werken? Wat zeggen wij tegen de studenten die over vijf of tien jaar een kleine woning zoeken in onze regio? Wat kunnen wij hen bieden? Heeft dit college dezelfde haast bij het realiseren van die woningen als het college lijkt te hebben bij het realiseren van duurzame energie?

Mobiliteit is normaal gesproken ons favoriete onderwerp in deze zaal, want mobiliteit brengt mensen dicht bij elkaar en geeft vrijheid en kansen op werk en sociaal verkeer. Deze coalitie constateert gelukkig terecht dat de auto een belangrijk vervoermiddel is; het belangrijkste vervoersmiddels is. 80% van de afgelegde reiskilometers in onze provincie is immers met de auto. Hoewel wij blij zijn dat er geen haakse bochten komen bij de afgesproken projecten bij Amersfoort, Rhenen en Veenendaal maken wij ons daar wel zorgen over. Het is mooi dat deze projecten door kunnen gaan en onze complimenten voor de realiteitszin bij GroenLinks dat deze afspraken niet teruggedraaid kunnen worden. Wij

maken ons wel zorgen over de terughoudendheid bij nieuwe weginvesteringen. Wat betekent het voor alle bestaande knelpunten waarvoor wij het begin van planvorming hebben ingezet? De automobilist draagt immers jaarlijks € 122.000.000 bij aan de provinciebegroting. Dit college gaat die belastingdruk verhogen en dreigt daarbij zelfs met € 15.000.000 structurele lastenverzwaring voor de automobilist. Hoeveel daarvan gaat u investeren in autovoorzieningen of gaat dat geld allemaal op aan de extra OV-plannen? Wanneer weten wij of de geplande verhoging van de opcenten daadwerkelijk gaat gebeuren om alle mooie plannen uit te voeren of dat dit misschien niet nodig is? De afgelopen jaren is dit niet nodig geweest, omdat de provincie geld genoeg had. Hoe gaat dat straks landen? Komen er wel of geen fietstunneltjes, zoals bij de rotonde Donderberg in Leersum, bij de Geer in Wijk bij Duurstede of tussen Zeist en de Uithof?

Voor een gezonde economie moet het aantal banen in onze provincie groeien. De terughoudendheid van deze coalitie ten aanzien van de groei van bedrijventerreinen vinden wij niet te rijmen met de ambitie om dichterbij huis te kunnen werken. Wij zijn wel erg blij met de inzet op het MKB en wij zijn tevreden dat onze suggesties op het gebied van de samenwerking tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt zijn overgenomen. Ondanks onze goede ligging is een toppositie in Europa, zoals dit college nastreeft, niet vanzelfsprekend. Wij moeten blijvend werken aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat, ook voor internationale bedrijven.

Kortom, de VVD deelt veel van de ambities uit het akkoord en is op sommige onderdelen opbouwend kritisch. Er is een ding waar wij helemaal niks van snappen. Dat is dat er geen spoor is van een financiële onderbouwing van alle mooie plannen. Wat kosten de voornemens? Wat gaan wij voortaan niet meer doen om het mogelijk te maken? Wij vragen om snel inzicht te geven in die kosten. Daarvoor heeft namens onze fractie de heer Janssen een motie gemaakt, medeondertekend door FvD, PVV, SGP, 50Plus en DENK.

Motie M22 (VVD, FvD, PVV, SGP, 50Plus en DENK): financiële transparantie

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op woensdag 5 juni 2019, ter bespreking van het coalitieakkoord Nieuwe Energie voor Utrecht;

constaterende:

- dat het akkoord ruim 50 voorstellen bevat waarvoor extra inzet van middelen nodig is;
- dat deze voorstellen nog niet van een doorrekening en concreet dekkingsvoorstel zijn voorzien;

overwegende:

- dat de coalitie op pag. 38 aangeeft dat tussentijdse beleidsvoorstellen altijd van een financiële dekking voorzien moeten zijn en dat de afweging van de besteding van begrotingsruimte jaarlijks gebeurt bij de kadernota;
- dat de Kadernota 2020 nog niet aan Provinciale Staten verzonden is;
- dat PS daarmee nog geen inzicht hebben in overige financiële ontwikkelingen die mogelijk ook een beslag leggen op de begrotingsruimte zoals gepresenteerd in het overdrachtsdocument;
- dat de effecten van de meicirculaire 2019 voor het Provinciefonds nog niet doorgerekend zijn;
- dat de coalitie nog geen uitspraak heeft gedaan over continuering of beëindiging van bestaand beleid;

voorts overwegende:

- dat het wenselijk is dat Provinciale Staten een integrale afweging van voorstellen kan maken alvorens deze in de programmabegroting 2020-2023 worden opgenomen;
- dat het wenselijk is dat doorrekeningen van voorstellen van de coalitie voor alle Statenleden inzichtelijk zijn;

dragen het college van GS op:

- *de voorstellen vanuit het Coalitieakkoord door te rekenen en te toetsen op financiële haalbaarheid;*
- *deze doorrekening aan de Staten te zenden voordat deze in de conceptprogrammabegroting verwerkt worden, zodat de Staten zich er nog over uit kunnen spreken;*
- *de voor de onderhandelingen ambtelijk reeds aangedragen financiële doorrekeningen, die op verzoek van de coalitievormende fracties zijn opgesteld, ter kennisgeving aan de Staten toe te zenden.*

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De motie is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. De wordt in het statensysteem gezet en kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer VAN SCHIE (VVD): Mijnheer de voorzitter! Wij vinden het oprecht mooi dat een hele paragraaf in het akkoord is gewijd aan samenwerking en organisatie. Echter, de rol van deze Staten en de oppositiefracties blijft onduidelijk. Wij zoeken naar de manier waarop de Staten goed kunnen samenwerken met het nieuwe college dat recht doet aan de stem uit de ommelanden van onze gemeenten. Het is niet alleen de stad Utrecht die hier vertegenwoordigd is, maar er is eveneens veel belang van daarbuiten. Dat zien wij nog weinig terug in dit akkoord. Dat willen wij graag in de praktijk brengen. Daarom gaan wij daarnaar zoeken met elkaar.

Wij wensen dit nieuwe college heel veel succes met het inwerken, kennis delen en plannen maken. Wij denken graag mee en staan te popelen om op elk van de beleidsterreinen die geformuleerd zijn met concrete liberale voorstellen te komen; voorstellen die het leven van de inwoners van onze mooie provincie beter en makkelijker maken. Wij willen immers onze provincie mooier houden dan hij al is en het liefst nog een beetje mooier maken.

Vandaag neemt de VVD na 49 jaar afscheid uit het provinciebestuur. Dat doen wij met trots. Wij hebben met heel veel liefde voor onze inwoners in de dagelijkse praktijk een stukje liberaal, realistisch en economisch voorspoedig beleid neergezet. Dat hebben wij gedaan met goede mensen en met veel enthousiasme. Wij wensen datzelfde enthousiasme en dezelfde kwaliteit toe aan dit college. Wij wensen het heel veel succes.

De heer WEIJERS (FvD): Mijnheer de voorzitter! Het Forum voor Democratie spreekt gemeente felicitaties uit naar de nieuwe coalitie. Wij zien uit naar een boeiende periode de komende vier jaar. Laat ik beginnen met een positieve benadering. Het FvD beoordeelt elk voorstel op zijn eigen kenmerken. Het maakt ons niet uit waar een voorstel vandaag komt. Er staan de nodige ambities in dit akkoord waarmee u zaken met ons kunt doen. Ik noem bijvoorbeeld het gelijk opgaan van natuur en recreatie met de groei van de woningen. Het FvD staat daarbij aan uw kant. Eveneens bij het Ringpark-concept, afhankelijk van de esthetische invulling. Aan de verbetering van het fietspadennetwerk zullen wij eveneens meedoen; daar mogen wij best internationaal mee pronken. Het behoud van monumenten komt goed met ons. Ik som niet alles op, want u heeft recentelijk een overzicht van ons gekregen waarin het FvD aangeeft mee te gaan in de diverse partijstandpunten. Daarbij zitten de nodige standpunten van partijen die deel uitmaken van deze coalitie.

Dit akkoord kent de nodige hiaten: er wordt geen woord genoemd over referenda, er is geen cijfermatige bijlage en er ontbreekt een omschrijving van hoe de gewenste doelen uitgevoerd worden. Daarbij denkt het FvD ten eerste aan de woningbouwopgave van 40.000 woningen in deze beleidsperiode. Rijnenburg is goed voor 20.000 woningen, maar zal de komende vier jaar ten koste van elf windmolens afvallen. Bij 40.000 woningen moet u denken aan de totale woningvoorraad van de gemeente Amstelveen of Hilversum, te realiseren zonder Rijnenburg en naast treinstations. Er zijn 21 treinstations in onze provincie en twee tramlijnen. De heugen en meugen uitbreiding buiten de rode contouren komt onder druk door de recente uitspraak over de stikstofdepositie en bodemdaling is een ongewenste gast op dit woningbouwfeest. Kortom, het nieuwe emissieloze Hilversum van deze coalitie naast het OV-station lijkt ons redelijk kansloos in deze periode.

Daarnaast is deze coalitie vrij optimistisch over de mobiele mens. Er komen wat extra trams en bussen bij en verder moet iedereen op de fiets. De helft van alle ritten onder de 15 kilometer moeten per fiets. Ook in november, januari en maart of tijdens een hittegolf. Deze maatregelen zijn bedacht door fitte stedelingen met een gegarandeerd bestaan. Wij kunnen ons niet echt voorstellen dat een inwoner van Kortgerecht, een marktkoopman uit Spakenburg of een Statenlid op leeftijd uit Rhenen hierdoor geïnspireerd raakt. In het akkoord wordt er om de hete mobiliteitsbrei heen gedraaid. De uitdaging zit vooral in het ontlasten van het lokale verkeer in en rondom de stad Utrecht op wegen en spoorwegen die primair zijn bedoeld voor de nationale doorstroming. Kijk eens serieus naar de optie ondergronds. Dat hoeft geen compact metrosysteem te zijn. Ik werk in de Utrechtse binnenstad en daar heerst een ware fiets- en bussenplaag. Wij moeten niet wegstijgen. De stad Utrecht kan dit helemaal niet aan. Is het duur om een ondergronds netwerk aan te leggen? Dat weten wij niet. Dat weten wij alleen zeker van de energietransitie. Het is sowieso onbekend wat dit akkoord gaat kosten. Er zijn tientallen maatregelen die aangekondigd worden, maar waarvan de dekking zelfs op de hoofdlijnen ontbreekt.

De economieparagraaf vindt het FvD niet zo economisch. Het bevat geen echte visie over hoe in Utrecht de komende jaren de welvaart van haar inwoners kan worden vastgehouden of zelfs kan groeien. Wij lezen in de tekst een opmaat naar de besteding van toe te wijzen budgetten. Tijdens de formatie is daarin geen denkwerk gaan zitten. Dat denkwerk was vooral voorbehouden aan het andere onderwerp. Het wonder is geschied: deze provincie springt in het klimaatdiepe. Dit is een sprong die past in het patroon dat wij inmiddels goed kennen sinds de 1970; een patroon van klein beginnen en groots uit de hand lopen. Het onderwijsdrama, het EU-drama, het drugsdrama en het integratiedrama zijn allemaal klein beginnende experimenten die gaandeweg volkomen zijn ontspoord. Het klimaatbeleid wordt de volgende aflevering in deze reeds decennia durende soap waartoe zogenaamd vooruitstrevend Nederland zich heeft bekeerd. De provincie Utrecht zit van alle provincies helemaal vooraan in de groene kerk; met glazige ogen en blij gemoed. Binnenkort openen wij deze Staten iedere woensdag met een emissiesalm en de zonnepanelen, voorgedaan door de windmolenman.

De uitvoering van de allang in detail voorbereide energierevolutie vormt de kern van dit akkoord. Dat werd ons in de informatiegesprekken en in de meegegeven groene vakliteratuur van de Staten van Utrecht al snel duidelijk. In die documenten staan best wat enge dingen, bijvoorbeeld dat inwoners die dit alles niet zien zitten het abstractievermogen missen en daarom met een leger aan coaches en voorlichters gebrainwashed moeten worden. Dat zij financieel gedwongen zouden moeten worden om deel te nemen in alle leuke wijk-, buurt- en andere collectieve initiatieven die men helemaal niet wil. Dat er grote veranderingen in het landschap gaan optreden is een belangrijke reden waarom mensen hier willen of zijn gaan wonen. In de groene vakliteratuur wordt zelfs hardop gefilosofeerd over een toekomst waarin ieder oppervlak energie zou moeten opwekken. Die moet als het ware een nieuwe laag in het bestaande landschap vormen. Hiermee wordt bedoeld dat Utrechters allemaal in een industrieland-schap moeten gaan wonen. Van de door datzelfde links eens hevig zo gepropageerde scheiding van wonen, werken en recreëren blijft in 2019 niet veel meer over. Uiteindelijk breng je je leven door op het industrieterrein 2.0. Dat is toch vreemd.

Ik citeer de enig vetgedrukte zinsnede uit het voorwoord: "Wij willen onze provincie allemaal minstens zo mooi houden als hij al is en liever nog veel mooier." De naakte waarheid is dat deze coalitie de inwoners van Utrecht op domtorenhoge kosten jaagt. Dit akkoord dwingt mensen om nog meer schulden aan te gaan en kan zelfs dan alleen betaald worden uit nog meer belastingen en heffingen; waar die zich ook bevinden, bijvoorbeeld in de motorrijtuigenbelasting. Belastingen en lasten kunnen in dit land helemaal niet omhoog, want die zijn al veel te hoog om de welvaart vast te houden. De middenklasse komt al onder de schulden en de Staat moet garant staan voor het perfide eurosysteem. De energiewende kan alleen gefinancierd worden met groot geld uit de private sector; vaak buitenslands geld. De hele transitie is al discutabel als het om groen en gewenst gaat, maar zeker niet links zoals links ooit bedoeld was. Het klimaat een-tweetje tussen de gemeente Utrecht en haar provincie is bewust zo geformuleerd. Dit vindt volgens het FvD geen echt draagvlak.

Als wij kijken naar de samenstelling van deze provinciale coalitie, dan treffen wij in zowel de Tweede Kamer als de Eerste Kamer een minderheid van dezelfde partijen aan. Deze nieuwe coalitie bestaat in slecht 4 van de 26 Utrechtse gemeenten als meerderheid in de gemeenteraad. Dat wordt lekker onderhandelen, zeker als na twee jaar de keuzes worden opgedrongen aan dezelfde gemeenten. Overigens heeft mijn fractie erg gelachen om een andere prachtige frase op pagina 16 uit het coalitieakkoord: "Net zoals bij wegenprojecten kunnen gemeenten die daaraan behoefte hebben worden ondersteund door de vaststelling van een Provinciaal Inpassingsplan." De tip van mijn fractie aan onze gemeenten is: investeer in een relatie met de oppositie in het algemeen en met het FvD in het bijzonder; daar kunt u niet vroeg genoeg mee beginnen.

Laten wij kijken naar wat de bevolking wil. De bevolking wil energielandschappen niet zien en er zeker niet voor betalen. In december vorig jaar gaf 77% van de bevolking aan wel € 50 per maand of minder te willen betalen voor CO₂-reductiebeleid. In april van dit jaar, drie energienota's verder, gaf 85% van de bevolking aan € 20 per maand wel genoeg te vinden. Kortom, wij achten dit akkoord geen juiste vertaling van kiezerswensen en ervaren het hoofdzakelijk als een projectplan van de klimaatlobby, van het kartelverbond tussen 'big money' en 'big dreams'. Daaromheen is het gedecoreerd met fietspaden, nieuwe natuur en allerlei subsidies die wij op onderdelen zeker zullen steunen.

Het FvD heeft overal waar zij politiek bedrijft een consequente lijn. Die luidt als volgt: de politiek en de Staat zijn er niet om mensen uit elkaar te drijven in verarmde en vereenzaamde individuen. De politiek en de Staat dienen mensen te verenigen in een welvarende gemeenschap. Daarop vormt de provincie Utrecht geen uitzondering. Collega-Statenleden, u kunt ieder standpunt, iedere zin en ieder woord van het FvD altijd herleiden tot dat basisprincipe. Dat is de reden waarom wij zijn opgericht. Gefeliciteerd met de nieuwe coalitie.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Het probleem met het gebruiken van superlatieven is dat je er niet meer overheen kunt als het later beter of slechter wordt. Toch moest ik bij het lezen van het collegeakkoord denken aan een uitspraak uit Den Haag: "Het is een flutstuk van het slechtste Kabinet ooit." Daar kom je dus niet meer overheen. De conclusie van mijn fractie is dat dit akkoord niet gewoon links is, maar ultralinks. Er worden nog net geen bedrijven genationaliseerd, maar verder staat het vol met linkse hobby's. Feitenvrij gebazel en de deur naar cliëntelisme staat wagenwijd open. Linkse vriendjes krijgen nog meer geld van het linkse bestuur, hoewel wij niet mogen weten hoeveel zij precies krijgen. Cultuurvriendjes krijgen meer gratis geld om op te halen, want ze zeggen dat cultuur verbindt. Niemand heeft ooit uitgelegd wat zij hiermee precies bedoelen. Als cultuur echt verbindt, waarom zouden wij dat dan niet onmiddellijk implementeren in Kanaleneiland, Overvecht en Kruiswijk? Dat wij in het onderwijs en op andere podia van de overheid onze westerse normen en waarden en onze cultuur zouden moeten overdragen, dat zal het wel niet betekenen. Mijn fractie is voor een nulmeting voor cultuurbeleid, want dan kunnen wij eindelijk vaststellen wie met wat en in welke mate wordt verbonden.

Dan de organisatie. Zoals een links bestuur betaamt komen er weer taken bij die niet tot het palet van de provincie behoren, zoals sport en het sociale domein. Rupsje Nooitgenoeg is losgelaten. Gemeentelijke taken, rijkstaken, een voedselagentschap, kilometerheffing en autootje pesten wordt tot de prioriteit van het beleid gemaakt en de burger moet worden opgevoed. Geef socialisten een vinger en zij pakken jouw hele arm. Als nog meer lagen bij de overheid zich met bepaalde taken gaan bemoeien dan weet je een ding zeker, namelijk dat het inefficiënter en duurder wordt en dat het vaak geen effect heeft daardoor. Wij voelen ons echter goed en wij voelen ons moreel verheven. Het college wil open zijn naar de samenleving, maar als het zijn zin niet krijgt is daar het Provinciaal Inpassingsplan (PIP) en duwen wij de linkse dogma's door de strot van de gemeenten en bestuurders. Mijn fractie voorziet roerige jaren in deze provincie.

Dan de diversiteit binnen het nieuwe college zelf. Ondernemend Nederland krijgt vrouwenquota opgelegd. Het gaat er niet meer om wat je kunt, maar wat je sekse is. Er moeten meer vrouwen komen vanwege het glazen plafond. Dat geldt echter niet wanneer er voor jezelf een baantje lonkt. Eigen baantjes eerst, moeten zij gedacht hebben bij het nieuwe college. Met uitzondering van de vooral niet

schattige CDA-gedeputeerde die wel haar mannetje staat. Daar ga ik voorlopig mijn vinger niet aan branden. Ik zou graag willen weten of de heren achter de tafel hun eigen hypocrisie herkennen.

Hoe men de organisatie weer op de rit krijgt blijft in nevelen gehuld. Men gaat de aanbevelingen van de accountant opvolgen; dat ligt nogal voor de hand. De vraag is: wat is het plan? Welke uitgesproken competenties heeft de nieuwe gedeputeerde om te vermoeden dat hij deze problematiek aankan? Hoe worden wij hierover geïnformeerd en op de hoogte gehouden?

Er komt weer een nieuwe tekentafel voor de natuur en nieuwe landschapselementen. Wat zullen wij deze keer verzinnen? Hoe verhoudt zich dat met het akkoord van Utrecht dat nog lang niet is uitgevoerd? Daarvoor hebben wij nog geld en nog gronden aan te kopen. Hoe zit dat? Het natuurbeleid laat zich het best illustreren door twee nieuwsberichten. Het nieuwsbericht uit 2018 luidt: "De provincie Utrecht wil de komende jaren minimaal 60,5 hectare bos kappen om er heide van te maken." Zes maanden later, begin 2019, luidde het nieuwsbericht: "De provincie Utrecht krijgt een derde geboortebos. Een heel leuke manier om een nieuw bos aan te leggen en tegelijk ouders en hun kinderen te betrekken bij de natuur." Aldus scheidend gedeputeerde Maasdam. Dat is vanzelfsprekend een geboortebos van subsidie. Ziet men de eigen hypocrisie echt niet?

Dan het klimaatbeleid; een religie voor mensen die zichzelf te goed voelen voor een religie. Het is elke keer weer een feestje om hier de onzinnigheid en de onwetendheid aan de kaak te stellen. Dat wordt weer vier jaar genieten, ware het niet dat het veel geld kost. Het beleid heeft geen effect, maar het lijkt slechts tot doel te hebben onze economie te ontwrichten en burgers hun vrijheid af te nemen. Alle energie opwekken in 2040 in onze provincie is lachwekkend feitenvrije nonsens. Dat wil men bereiken met 50% energiebesparing. De vraag wie gaat besparen, hoe wij gaan besparen en wie dat gaat betalen staat al een paar jaar open. Daarom heeft het nieuwe college het nog een keer opgeschreven. Het college denkt dat de biodiversiteit gebaat is bij windmolens en bij zonneakkers. Zalig zijn de armen van geest, want wij hebben weer een nieuw college wiggelroedelopers bijeen verzameld die verder gaan met aardgasvrij maken in Portugal en Kroatië. Je krijgt echter geen bouwvergunning zonder aardgas-aansluiting. Een paar honderd kilometer verderop in Duitsland krijg je subsidie als je overstapt op gas en hier moeten wij aardgasvrij worden; onhaalbaar, onbetaalbaar en totaal krankjorum. Ik noem een aantal getallen: China bouwt 700 kolencentrales, in India gingen er vorig jaar meer dan 50 kolenmijnen open, er komen 2.500.000.000 mensen bij tot 2050, China bouwt tot 2035 215 vliegvelden en vanochtend stond het in de krant dat de luchtvaart gaat verdubbelen tot 2035. Echter, Nederland moet van het gas af. Hoe waanzinnig wilt u het hebben? De overheid heeft straks binnentredingsrecht volgens de nieuwe klimaatwet. De overheid mag bij u binnenvallen om uw gasaansluiting weg te halen. Dat is het communisme voorbij.

De doelstelling is dat er 15.000 banen bij moeten komen in de energietransitie. Stel een baan verdient € 35.000, dan is dat in totaal een € 500.000.000 voor een product dat wij hebben. Wij hebben energie, dan komen er 15.000 die € 500.000.000 kosten en vervolgens hebben wij energie. Is er niemand in dit huis die een les economie heeft gevolgd? Dit betekent namelijk dat mensen € 500.000.000 moeten betalen die zij niet elders kunnen uitgeven. Dit zal dus elders banen kosten. In de rapporten in Den Haag staat dat die banen landen in Denemarken en China en niet in Nederland. Ik hoorde de heer Van Essen nog spreken over een waterstofwijk. Waterstof is geen energiebron, maar een energiedrager. Als je van elektriciteit naar waterstof gaat en van waterstof naar elektriciteit raak je 60% van de energie kwijt.

Dan de woningbouw. De heer Boswijk stond als een soort Bob de Bouwer op de verkiezingsposter en nadat de stofwolken zijn opgetrokken zijn de feiten helder: er mag alleen nog gebouwd worden waar GroenLinks dat goed vindt. Dit is op hele specifieke locaties en meer dan een enkel huisje wordt er niet gebouwd, zeker niet als daarvoor een weg moet worden aangelegd. Dan kun je het helemaal vergeten. Het is wachten op de Rijkscoördinatierегeling die dit college aan de kant zal schuiven, want ik voorzie dat de wethouders zich stevig zullen verzetten en dat is terecht.

Het stuk over de economie is het best samen te vatten met een citaat uit het collegeakkoord: "De nadruk zal liggen op herontwikkeling van bestaande bedrijventerreinen en, waar mogelijk, efficiënter

gebruik van ruimte door middel van schuifruimte om meer ruimte voor bedrijven te creëren, mits er voldoende rekening wordt gehouden met goede landschappelijke inpasbaarheid en klimaatadaptief en energieneutraal bouwen en het bijdraagt aan al aanwezige economische activiteit." Ik ben een ondernemer en elke ondernemer die dit leest denkt: "Hier moeten wij niet zijn." Wij moeten naar Flevoland en Duitsland, want hier zijn wij niet welkom.

Uit dit collegeakkoord heeft mijn fractie nieuwe energie geput om vier jaar oppositie te voeren.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de voorzitter! U kent ons als een kritische partij. Een partij die liever geen water bij de groene wijn doet en die haar mening helder en zonder concessies voor het voetlicht brengt. Kijkend naar dit coalitieakkoord, merken wij dat onze rol van haas in de marathon en dat onze misschien soms wat avant-gardistische inbreng en overtuigingen die soms een druppel inkt vormden in een waterig debat, de afgelopen twaalf jaar niet voor niets zijn geweest. Wij zien in dit akkoord een echo van hetgeen wij de afgelopen twaalf jaar met volle overtuiging en toewijding met u hebben gedeeld. Hier zijn wij blij mee.

Wij hadden niet veel belemmeringen gezien om formeel onderdeel uit te maken van dit akkoord, op een aantal punten na. In die zin is het een gemiste kans voor de vijf partijen, want met de PvdD aan boord had het akkoord kunnen promoveren van een bleekgroen naar een donkergroen akkoord. Een donkergroen akkoord van een donkergroene coalitie, waar wij al voor pleitten in ons duidingsdebat.

Zo staan wij positief tegenover de extra impuls voor de groene contour, de aandacht voor landschapselementen, de verhoogde ambitie op bodemdaling, de doelstelling om in 2040 energieneutraal te zijn en de ambities voor fiets en OV. Wij zijn benieuwd naar de aangekondigde sociale agenda. Dit is een greep uit de betere punten in dit akkoord.

Voordat wij echter de groene slingers ophangen en biologisch afbreekbare confetti rondstrooien, willen wij onze aarzelingen ten aanzien van dit akkoord met u delen. Wij juichten de intenties en ambities in dit akkoord grotendeels toe en zijn opgelucht dat de coalitie voornemens is om de provincie meer de regierol toe te dichteren. Onze twijfels betreffen de gretigheid waarmee de nieuwe coalitie alles tot een verenigbare doelstelling lijkt te bezien. Dit optimisme vinden wij ontroerend en enigszins naïef. Wat krijg je als je groen en rood en blauw mengt? Bruine prut.

Vaker wel dan niet staan maatschappelijke vraagstukken, doelen en ambities haaks op elkaar. In dat geval heeft Utrecht een provincie nodig die 'Halt!' durft te roepen. Een halt aan de bebouwing buiten de rode contouren en een halt aan de economische groei die in de dit akkoord geframed wordt als economische ontwikkeling, maar toch vorm en inhoud draagt van het groei-mantra van meer, meer, meer. Als iedere aardbewoner zou leven als de gemiddelde Utrechter, dan zouden wij de aarde dit jaar immers allang gebruikt hebben.

Zo is er een aantal punten die het akkoord een stuk minder groen maken. De deur wordt bijvoorbeeld opengezet voor het bouwen buiten de rode contour en de energiebesparing wordt wel benoemd, maar niet concreet gemaakt. Er worden wel vraagtekens gezet bij het gebruik van biomassa, maar wat ons betreft stoppen wij in Utrecht onmiddellijk met deze, reeds bewezen, onduurzame vorm van energieopwekking.

De PvdD ziet in dit akkoord geen aanzet tot wisselende meerderheden of deelakkoorden. Dit is een gemiste kans van dit college. Zo had bijvoorbeeld de Westelijke Ontsluiting Amersfoort zich bij uitstek geleend om de Staten hierop te peilen. Helaas is het ten aanzien van de Westelijke Ontsluiting en de verbreding van de A27 een deelakkoord van de oude coalitie. Dit maakt het akkoord verre van donkergroen. De grootste coalitiepartner, GroenLinks, lijkt haar kiezers hiermee om de tuin te hebben geleid. Is dit een voorbode voor de komende jaren? Wij weten het nog niet. De Westelijke Ontsluiting zien wij als een gemiste kans voor het nieuwe college om terug te keren van een doodlopende weg. Wij kunnen er met ons verstand niet bij dat men het uitgeven van meer dan € 60.000.000 volhoudt voor een weg waarvan nut en noodzaak op zijn zachtst gezegd discussie opleveren. Het komt erop neer dat de provincie € 67.000.000 had kunnen aanwenden voor het realiseren van dingen die wel hard nodig zijn en men had na de eerste kaalslag 2.000 bomen kunnen besparen. Daarnaast is het betreuens-

waardig dat het nieuwe college het standpunt deelt dat de A27 bij Amelisweerd verbreed moet worden. Het groene karakter van het akkoord verbleekt hierdoor aanzienlijk.

Naar ons inzien is er een aantal omissies in dit akkoord die ik als afsluiting bij u onder de aandacht zal brengen. Door deze zaken wel in het akkoord op te nemen, zou het akkoord een donkergroene glans kunnen krijgen.

- in het vergoten van de duurzaamheid van de provinciale bedrijfsvoering zoals vermeld op pagina 35 kan volgens onze fractie vrij simpel een grote stap vooruit gemaakt worden door van vegetarische catering de norm te maken;
- een andere suggestie: leg alle evenementen in de provincie Utrecht langs een duurzame meetlat en maak ze ballonvrij, plasticvrij, vuurwerkvrij en zorg ervoor dat het niet ten koste gaat van onze natuur;
- zoals onder andere het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL), de Raad voor Leefomgeving en Infrastructuur (Rli) en de Sociaal Economische Raad (SER) eerder al concludeerden: de krimp van de veestapel is onvermijdelijk voor blijere dieren, blijere boeren, minder uitstoot van broeikasgassen, stikstof en minder bodemdaling. Onze fractie vraagt zich af of er bij dit college nog steeds een taboe heerst op het verkleinen van het aantal landbouwdieren.
- wij zien uit naar de aangekondigde voedselagenda, waarbij wij ervan uitgaan dat de onvermijdelijke eiwittransitie daarvan deel uit zal maken.

Wij hebben geen moties voor deze bijeenkomst. In de toekomst gaan wij wel moties indienen, onder andere over het doelbereik in 2027 van de KRW. Volgens ons kan het niet anders dan gepaard gaan met een extra investering, maar misschien meer nog tot stevig landelijk beleid ten aanzien van mest en gifstoffen. Dat zouden wij graag bespreken in de Staten. Daarbuiten zijn wij verheugd dat de doelstelling met betrekking tot een dalingsreductie van 50% is opgeschoven in de richting van onze motie van destijds. Wat ons betreft kunt u een motie van ons verwachten bij de omgevingsvisie om na 2030 stapsgewijs tot 100% te komen. Naar aanleiding van een eerdere motie over het vervoer van wilde dieren, zouden wij hierover in RGW van gedachten willen wisselen. Mogelijk komen wij tijdens de bespreking van de voorjaarsnota met een motie.

Tot slot, op bladzijde 34 van het akkoord staat: "Er is een constructieve en open houding tussen oppositie en coalitie." Graag zien wij onze bijdrage als voorzet en inspiratie hiertoe. Wij zien groene kansen en zullen onze rol als haas in de marathon onverminderd voortzetten om deze kansen te benutten.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Allereerst is het fijn dat u er uit bent. Gefeliciteerd. Over het geheel genomen is de SP wel blij met wat er staat over de plannen van deze nieuwe coalitie. Elke stap in de goede richting is er een. Wij zijn blij met het voortschrijdend inzicht van het CDA om grotere stappen in de goede richting te zetten. Dit is echter niet genoeg. Bij het OV gaat het over de kwaliteit in plaats van over het plafond van de dienstregelingen. Een deel van de coalitiepartijen weet dit. Daarom gaan wij een oude motie opnieuw indienen.

De SP is blij dat er naar de opcenten gekeken gaat worden. Het is wel jammer dat er niet staat: "Ja, wij gaan het doen, want het is nodig." Dat is een gemiste kans. Dat komt wellicht doordat er geen financiële paragraaf is opgenomen in het coalitieakkoord. Wij zijn wel blij dat er staat dat de woningbouw versneld gaat worden. Er staat echter niet hoe de woningbouw versneld gaat worden. Hoe zien jullie dat voor je? Wij zien niet hoe dat aangejaagd en versneld kan worden met meer regie en afspraken maken. Ik lees niet de urgentie die er op dit vlak wel ligt. De tekst die bij het energiehoofdstuk wordt gebruikt "Provinciaal Inpassingsplan voor gemeenten die dat nodig hebben." zou bij woningbouw ook van toepassing kunnen zijn, of zelfs moeten zijn. Daarvoor gaat de SP een motie indienen.

Ik moet toegeven dat het getuigt van lef om een coalitieakkoord te presenteren zonder financiële paragraaf. Wij zien deze paragraaf graag zo snel mogelijk tegemoet.

Motie M23 (SP): flexibel plafond ov-concessie

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 5 juni 2019;

constaterende dat:

- *in de lopende ov-concessies een maximum aantal dienstrengelingsuren is vastgelegd;*
- *bij het afsluiten van deze ov-concessies niet is voorzien dat de toenemende congestie zoveel vertraging zou gaan veroorzaken;*
- *de huidige budgetten voor het openbaar vervoer onvoldoende rekening houden met de groeiende reizigersaantallen;*

overwegende dat:

- *de kwaliteit van het openbaar vervoer zal lijden onder toenemende verkeerscongestie, omdat het aantal dienstrengelingsuren niet mag toenemen.*
- *zelfs ook de groei van het aantal reizigers zal leiden tot een vermindering van de kwaliteit van het openbaar vervoer;*
- *dit strijdig is met de provinciale uitgangspunten bij de ov-concessie;*
- *het ov-plafond flexibel moeten zijn, zodat ingespeeld kan worden op onverwachte ontwikkelingen;*

spreken uit:

dat bij het vaststellen van de budgetten voor het openbaar vervoer de gestelde kaders voor de kwaliteit van het ov centraal moeten staan, niet het ooit vastgelegde maximum aantal dienstrengelingsuren;

en dragen het college op:

indien en zodra zich een kwaliteits- of kwantiteitsvraagstuk voordoet in het ov dit te delen met Provinciale Staten, voorzien van een oplossingsrichting.

En gaan over tot de orde van de dag.

Motie M24 (SP, DENK): zeker zijn van betaalbaar wonen

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 5 juni 2019, ter bespreking van het coalitieakkoord,

constaterende dat:

- *in het hoofdstuk SNELLER NAAR DUURZAME ENERGIE, VOOR IEDEREEN" net zoals bij wegenbouwprojecten" de inzet van het instrument inpassingsplan nadrukkelijk wordt opengehouden;*
- *ook eerder bij ruimtelijke vraagstukken dit middel is ingezet;*

van mening dat:

- *in het hoofdstuk LEVENDIGE STEDEN EN DORPEN stevige ambities zijn verwoord rond de productie, betaalbaarheid en duurzaamheid van woningbouw, maar daar geen concrete drukmiddelen aan vastgekoppeld worden;*
- *de urgentie van het oplossen van de woningnood gelijke inzet behoeft als de energietransitie;*

dragen het college op:

om het middel Provinciaal Inpassingsplan zo nodig ook in te zetten voor het realiseren van de ambities rond betaalbaar wonen.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De motie is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. De wordt in het statensysteem gezet en kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! De vorige keer dat wij hier hebben gesproken over de coalitieonderhandelingen en de voortgang daarvan was ik kritisch over het gevolgde proces. Ik heb toen gezegd dat links voor de binnenbocht koos, het linkse autootje vol zat en ik heb toen het CDA sterkte toegewenst bij de afweging om als aanhangwagen met het linkse autootje mee te rijden. Inmiddels ligt het coalitieakkoord er en kunnen wij voorzichtig concluderen dat de coalitie – mogelijk onder de positieve invloed van het CDA die als aanhangwagen begon – niet compleet uit de bocht is gevlogen. Natuurlijk zijn er punten die wij graag anders hadden gezien, maar wat ons betreft biedt dit coalitieprogramma mooie aanknopingspunten om de komende vier jaar te werken aan een gezonde provincie. Dat was tenslotte de inzet van onze campagne.

Over het proces kan ik zeggen dat wij er content mee zijn dat de onderhandelende partijen hun best hebben gedaan de andere partijen te betrekken en de inwoners de kans hebben gegeven hierover mee te denken. Een tip voor de volgende keer is: doe dat niet overdag, want hardwerkend Utrecht is dan aan het werk. Doe dat 's avonds als je de inwoners serieus neemt.

Dan de inhoud. Laat ik beginnen met het compliment dat er gekozen is voor het respecteren van de bestaande afspraken. Wij zijn blij dat de coalitie heeft gekozen voor betrouwbaarheid boven een ideologische korte klap, oftewel de linkse binnenbocht. Dat is winst voor bijvoorbeeld de inwoners van Rheden en Veenendaal. Die waarde van betrouwbaarheid zien wij terug in de paragraaf over bestuur en organisatie. Wij zijn blij met de beloofde verbeteringen en zien uit naar een spoedige praktische uitvoering, waarbij de vraag rijst: hoe dan? Wij hopen dat de relatie met onze gemeenten de komende jaren stevig gaat verbeteren. Hiervan hadden wij wel graag een wat meer concrete uitwerking gezien. Wat gaat u doen om de wensen van de gemeenten beter te betrekken bij het eigen beleid? Hoe gaat u om met gemeenten die afwijkende afwegingen maken dan u voorstaat? In Montfoort heeft u bijvoorbeeld slechts een draagvlak van 30%. Hoe gaat u ervoor zorgen dat de provincie weer toekomt aan haar eigen taak en die niet delegeert aan oncontroleerbare clubs op een ander niveau als de EBU, de U10 en de ROM? Kunnen wij een overzicht ontvangen van wat u uw positie vindt in dergelijke organisaties en op welke manier de Staten daarin gaan sturen? U spreekt de intentie uit om op een andere manier samen te werken en dan zien wij graag wat de verschuivingen zijn en op welke manier wij daaraan inbreng kunnen geven. Hoe borgen we in al die processen die op ons afkomen onze democratische legitimiteit van de genomen besluiten in de diverse gremia? U hebt ons het afgelopen jaar leren kennen als een kritische volger van al deze ontwikkelingen. U kunt er van op aan dat onze opstelling niet zal veranderen. Of onze kritiek minder wordt, hangt er dus alleen maar van af wat uw prestaties zijn en of u er in slaagt uw prachtige teksten om te zetten in prachtige daden.

Wij zijn blij met de opening die wordt geboden aan kleine kernen. Uiteraard hangt nog wel veel af van de uitwerking van de beloofde systematiek. De nood dringt voor de leefbaarheid van kleine kernen. Zeker met alle PAS-problematiek is dit een opgave voor de lange termijn. De politiek moet een alternatief hebben klaarliggen om daar snel te kunnen bouwen. Wij roepen het nieuwe college op om snel met deze systematiek te komen, hierin ruimhartig te zijn en vertrouwen te hebben in de kwaliteit van de betrokken gemeentebesturen. Ook deze collega-bestuurders hebben hart voor hun groen. De SGP blijft zich zorgen maken over de binnenstedelijke kwaliteit. In dit coalitieakkoord lees je iedere keer de tendens naar het binnenstedelijk verdichten. Wees zuinig op het groen binnen de rode contour. Meer in het algemeen wordt ruimte de komende jaren de grote uitdaging. Verschillende keren wordt in het coalitieakkoord de ruimtevraag terecht benoemd als urgent vraagstuk. We missen daarbij stevast een belangrijke ruimtevrager: naast natuurontwikkeling, energievoorziening, woningbouw en bedrijventerreinen hebben wij onze agrarische sector. In alle lijstjes in het coalitieakkoord over de ruimtevraag staat de landbouw er niet tussen. Zegt dat iets over uw bejegening van deze sector de komende vier jaar? Wat ons betreft doet die volop mee in de ruimtevraag, zeker als wij willen dat deze sector minder intensief wordt, meer landschapselementen gaat toevoegen en meer voor weidevogels gaat doen; daar is ruimte voor nodig.

Wij maken ons sowieso grote zorgen over de positie van de landbouw. Landelijk zitten wij met de uitspraak over de PAS-regeling en de landbouw wordt – hoewel vaak indirect – geraakt door het beleid

van deze coalitie. Deze coalitie wil inzetten op nog meer natuur. Wij hebben het al vaker gezegd: wat ons betreft is er natuur genoeg in de provincie Utrecht. Wie weet er hoeveel natuur in Utrecht aanwezig is en wat die 400 hectare betekent? Wat ons betreft gaan wij investeren in de kwaliteit van niet-natuurgebieden. Meer biodiversiteit in de agrarische sector dus en meer investeren in de biodiversiteit in bewoond gebied. Met de € 12.000.000 die daarvoor wordt voorgesteld kunnen onze boeren fors méters maken; denk bijvoorbeeld aan de landschapselementen. Je zult zien wat voor prachtige dingen er gaan ontstaan. Andere ontwikkelingen raken boeren direct, zoals het Ringpark, de aanpak van de bodemdaling en de open houding voor zonneparken.

Het is wel positief voor de boeren en de gezondheid van de inwoners dat deze coalitie ervoor kiest om stevig te investeren in de regio FoodValley. We hopen dat dit een goed begin is van deze bijdrage aan de samenwerking met FoodValley en de omschakeling naar gezond leven.

We hebben daarnaast ook zorgen over de keuzes die gemaakt worden in het economisch beleid en het energiebeleid. Bij het economisch beleid zien wij een inzet op internationale bedrijven, terwijl wij ons afvragen of wij het wel moeten willen dat allerlei internationale bedrijven deze kant op komen als wij er niet eens aan toe komen onze eigen lokale en regionale bedrijven voldoende ruimte te bieden.

Wat de energietransitie betreft kan ik kort zijn, want daarover is al veel gezegd, onder andere door het FvD en de PVV. Het is goed om in te zetten op energiebesparing en de energietransitie, maar altijd met draagvlak. Ik zie dat 16% van de energie de komende vier jaar duurzaam opgewekt moet worden. U kent de SGP als een constructieve partij. Daarom leveren wij een constructieve bijdrage middels een motie dat ertoe oproept om vooral zonne-energie op te wekken op daken en niet in het landelijk gebied. Anders bent u de komende vier jaar bezig met planprocedures en dan halen wij de 16% niet. Deze motie is in lijn met rijksbeleid dat eraan komt.

Motie M25 (SGP): koersen op daken

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 5 juni 2019;

gehoord de beraadslagingen over het coalitieakkoord Nieuwe Energie voor Utrecht;

constaterende dat:

het CBS concludeert dat zon op land veel sneller is gegroeid dan zon op dak;

overwegende dat:

- *het kabinet naar aanleiding van de motie-Dik-Faber c.s. werkt aan een zonneladder en de verankering daarvan in de Nationale Omgevingsvisie;*
- *95 procent van het dakpotentieel nog niet is benut, onder andere omdat regelgeving nadelig uitwerkt voor zon op dak;*
- *er behalve op daken nog veel mogelijkheden zijn voor zonneparken op vuilstorten en langs snelwegen, bijvoorbeeld;*

verzoekt GS:

er in overleg met de gemeenten voor te zorgen dat er in de aanloop naar de Regionale Energiestrategieën geen nieuwe zonneparken op natuur- en landbouwgronden worden goedgekeurd en het planologisch primaat te richten op dakvlakken.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De motie is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. De wordt in het statensysteem gezet en kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! De dreiging met PIP's vinden wij erg onverstandig en wij hadden meer ambitie voor innovatie verwacht. Al uw partijen waren van de week uitgenodigd bij het rondetafelgesprek van de SGP met diverse kenners van alternatieven en in-

novaties. Wij hebben nog twintig jaar om in de energie in Utrecht duurzaam op te gaan wekken, desnoods onder dwang al vanaf over twee jaar. Dat betekent dat Stedin morgen moet beginnen met spitten, maar Stedin heeft nog geen idee wat zij moet aanleggen in alle woonwijken en buitengebieden aan kabels, leidingen et cetera. Dat betekent dat het doel om in 2040 100% van de energie duurzaam op te wekken in Utrecht totaal onhaalbaar is. Hiervoor hebben wij de mensen en de middelen niet. Daarnaast is het de vraag of dat doelmatig is. Duitsland heeft daar grote ervaring mee en de rekenkamer in Duitsland heeft aangegeven dat de energietransitie niet doelmatig is met alleen zon en wind. Ik ben benieuwd naar het oordeel van uw plannen met het oog op de doelmatigheid van de besteding van middelen.

Tot slot hebben wij zorgen over de financiële dekking van het hele verhaal. Wij horen dat de oppositie geld krijgt om aan eigen ambities uit te geven, maar wij vragen ons eerst af of er wel genoeg geld is om alle ambities uit dit plan te dekken. Die vraag wordt versterkt door de hint die gegeven wordt op de verhoging van de opcenten. Terecht meldde het FvD dat wij de automobilist niet als melkkoe moeten gebruiken om onze fietspaden en tramlijnen te betalen.

Als laatste heb ik een opmerking over de kandidaat-gedeputeerden. Wij zijn blij dat er gekozen is voor een schone lei. Dat is een goed signaal voor de samenwerking met de oppositie, de coalitie en dergelijke. Wij wensen de nieuwe gedeputeerden alle goeds en Gods zegen toe in hun verantwoordelijke werk en hopen op een goede en transparante samenwerking.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de voorzitter! 50Plus maakt complimenten over de voortvarendheid van deze beoogde coalitie. Zij heeft nauwelijks iets gemist en alle vergaderingen zijn doorgegaan. Wij staan hier met een nieuw akkoord en met een nieuwe groep; helaas met maar een vrouw, al telt zij voor tien. Wij gaan ervoor.

50Plus vindt dat de nieuwe coalitie aandacht moet hebben voor de dunne lijnen binnen het OV. 50Plus is erop tegen dat men plannen ontwikkelt om de dunne lijnen op te zetten naar een systeem van U-flex: een busje dat je kunt bellen en draait op vrijwilligers. Volgens 50Plus is U-flex een sterfhuisconstructie. Eerst worden de dunne lijnen opgeheven en uitgedund. Daarvoor in de plaats komt U-flex. Hiervoor zullen een of twee te weinig gebruikers zijn waardoor U-flex weer wordt opgeheven volgens het plan.

Wij willen allemaal een goede en gezonde leefomgeving en wij willen woningen, werk, recreëren, ruimte, groen, bijen, vogels en bloemen. Wij zijn trots op veel zaken waarop wij zuinig moeten zijn, zoals ons erfgoed. Er moeten geen megastallen komen, maar wij willen wel vlees op de plank. Tenminste, zo ziet het eruit voor de bühne. Wij moeten hierin wel zoeken naar de balans. Een stuk bouwgrond, weidegrond of braakliggend stuk grond moeten wij niet volleggen met zonneweides of windmolens. Wij moeten zoeken naar de balans en in overleg de wensen realiseren. Wij moeten niet de een of de andere kant op doorschieten.

Ik ga iets zeggen over de motie die vorige week woensdag is aangenomen door de toen nog beoogde coalitie. 50Plus vindt dat deze motie geen schoonheidsprijs heeft verdiend. Ik ga niet spreken over het proces, maar wel over de inhoud van deze motie. De spierballen werden getoond waarmee de coalitie en de oppositie te maken krijgen.

Veel van het verkiezingsprogramma van 50Plus staat in het akkoord; daar zijn wij blij mee. Wij zijn blij dat wij de gelegenheid hebben gekregen om aanvullingen in te brengen. Er moeten veel woningen gebouwd worden. Er moet aandacht zijn voor de sociale sector en levensloopbestendig wonen. Daar aan is de grootste behoefte. Niet alleen in de grote steden, maar vooral in de kleine dorpen en kernen. Dit om het kader van het kleine kernenbeleid in de dorpen levendig te houden en om de sociale voorzieningen op pijl te houden. De cohesie in de kleine dorpen is heel groot. 50Plus vindt dat daar behoorlijk veel nieuwe woningbouw moet komen, zeker in de sociale sector. Wij moeten minder star omgaan met de rode contour.

De natuur is belangrijk. Er moet aandacht zijn voor de broedseizoenen. Er moet niet te vroeg gemaaid worden voor broedsel en om het zo noodzakelijke insectenbestand op pijl te houden.

Oppervlaktewater is belangrijk. De provincie zou vooruitlopend op Den Haag het vislood versneld kunnen verbieden. De vele kilo's lood die achterblijven in het oppervlaktewater is niet meer te verbloemen en er zijn voldoende alternatieven. Ik viste vroeger al met een steen aan een draad en voorzag in die tijd op vrijdag het hele gezin van vis.

400 hectare voor de natuur is best veel. Wij moeten ervoor zorgen dat het draaglijk is, ook bij de beoogde gebieden die nog in gebruik zijn bij de agrariërs. Zij moeten door de druk niet overliden aan de meest vreselijke ziekten, zoals een hartinfarct.

Daar waar het mogelijk is moeten wij de snelheid op de wegen verlagen. Niet alleen voor een schonere lucht en minder verbruik van energie, maar ook voor minder dode dieren op de weg bij hotspots in bosrijke gebieden. Onlangs las ik in de krant over een proef in Duitsland. Zij hadden een plaat in de weg gemaakt en vlak daarvoor stond een sensor. Als je te hard rijdt dan gaat die plaat langzaam omhoog. Dat werkt nog veel beter dan een drempel. Je zakt even door het gat, maar je gaat niet dood en de dieren worden daarmee gespaard. Er moet geld begroot worden voor fietstunnels en aquaducten. Hier en daar is de vraag naar een aquaduct groot. Grondeigenaren moeten ondersteund worden om goede fietsverbindingen te maken en daarbij rekening te houden met de toegankelijkheid voor mindervaliden.

Ik kom terug op de bereikbaarheid met het openbaar vervoer. 50Plus pleit ervoor om ouderen in de daluren gratis te laten reizen. Dunne lijnen moeten niet verschromelen en al helemaal niet de U-flex, zoals ik zojuist al zei. Dit is gedoemd om te mislukken. Wij moeten niet alleen investeren in snelle lijnen, maar zowel het achterland blijven bedienen, zeker in de ochtenduren voor scholieren en in de daluren voor ouderen. De bedrijventerreinen moeten goed bereikbaar zijn middels openbaar vervoer. Stagiaires zijn steeds moeilijker te krijgen en te houden op de bedrijventerreinen, omdat steeds meer busverbindingen verschromelen. Hier moeten de stagiaires het wel leren. 50Plus komt hierop terug bij de behandeling van de voorstellen van de wijziging in het openbaar voor 2020.

Veilig fietsen is belangrijk. Heel belangrijk is de sociale veiligheid op de routes. Er moet meer verlichting komen en systemen met alarmknoppen op zonne-energie. De hulpverlener of het nutsbedrijf dat dan moet komen weet dan direct op welke locatie zij moeten zijn. Daar moet meer aan gebeuren, want wij lezen regelmatig in de krant wat er kan gebeuren als je daar alleen fietst.

50Plus is tegenstander van de verbreding van de A27 bij Amelisweerd. Dit is achterhaald. Doe aan voortschrijdend inzicht in plaats van het vastklampen aan oude plannen die ingehaald zijn door de tijd. Wij moeten verder werken aan een volwaardige ring om de stad Utrecht met een snelheid van 80 km/h. De gemeente Utrecht dwingt alles wat vervuult de stad uit, maar dat lost niks op. Heeft de provincie hierin wat te zeggen? De provincie moet een vuist maken naar de stad toe. Het is prima als de stad Utrecht alles uit de stad wil hebben, maar de provincie wil het ook niet. Daarom moet er een snelheid van 80 kilometer per uur gehanteerd worden op de ring. Hierbij horen de Zuilense Ring en de NRU.

Economie is belangrijk, maar wij moeten niet overal uitbreiden of er nieuwe terreinen bij bedenken. Wij moeten onderscheid maken in de categorieën bedrijventerreinen. Niet boven categorie 3 en bij de combinatie wonen en bedrijven niet hoger dan categorie 2. Hoger dan categorie 3 moet ver weg van de bewoonde wereld. Het uitplaatsen van bedrijven uit dorpen en kernen moeten wij ondersteunen. De infrastructuur is hierop niet meer berekend. Ga voor de leefomgeving in combinatie met de economie en niet alleen voor de economie. Ga zorgvuldig om met geld en verhoog de opcenten niet, want die zijn hoog genoeg. De extra reserves moeten ingezet worden, maar de buffer moet intact blijven, want tegenvallers zijn niet te voorzien.

50Plus wenst de nieuwe coalitie veel succes en vooral een liefdevolle samenwerking met de oppositie. Samen besturen wij de provincie, met ieder onze eigen partijverlangens. Elkaar tegenwerken heeft geen zin. Met samenwerken in goed overleg bereikt men meer. Je moet nooit alles willen, maar gaan voor het hoogst haalbare. Hiermee bedoelt 50Plus niet de strijd om de hoogste windmolens. Voor windmolens zijn er voldoende alternatieven. Niet alleen de omwonenden worden er niet blij van, maar

het is net zo erg dat insecten, vlinders en vele vogels het niet kunnen navertellen. Als de insecten er niet meer zijn, dan leidt dit het einde in van de mensheid en zijn er geen akkoorden meer nodig. Zo ver moeten wij het niet laten komen. Denk aan de balans, dan is 50Plus een goede medestander.

Mevrouw BITTICH (DENK): Mijnheer de voorzitter! Van harte gefeliciteerd aan de partijen Groen-Links, CDA, PvdA en ChristenUnie met de nieuwe coalitie en het kersverse coalitieakkoord. Wij hebben er nooit een geheim van gemaakt dat wij blij zijn met een groene linkse coalitie. Tijdens het duidingsdebat na de verkiezingen heeft mijn collega de heer Çoban al een aantal punten aangegeven welke wij graag gerealiseerd zouden zien in de aankomende periode. Wij zijn aangenaam verrast dat wij een aantal van deze punten terug zien in het coalitieakkoord. Denk bijvoorbeeld aan de sociale agenda die in ons partijprogramma staat. Wij geloven dat de provincie haar verantwoordelijkheid kan en moet nemen om een aantal maatschappelijke problemen breder op te nemen dan alleen aan de gemeenten over te laten, zoals burgerschap, laaggeletterdheid, discriminatie en participatie. Dit horen wij allemaal terugkomen in het coalitieakkoord. Wij zijn blij dat DENK als inspiratie heeft mogen dienen. Om direct mee te denken over de invulling van de sociale agenda, brengen wij onder de aandacht dat het dit jaar 50 jaar geleden is dat wij voor het laatste een wervingsovereenkomst hebben getekend om gastarbeiders naar Nederland te halen, in dit geval was dat met Marokko. Wij zouden het als mooie invulling zien van de sociale agenda. Dit biedt stof tot nadenken. Te zijner tijd zullen wij daarover met een motie komen.

Voor de energietransitie zagen wij een grotere rol voor de provincie. In het coalitieakkoord zien wij ambitieuze plannen hiervoor. De DENK-fractie is voor een groenere en meer energieneutrale samenleving. Wel zouden wij graag zien dat dit door middel van stimulatie gebeurt, in plaats van het opleggen van maatregelen die sommige mensen niet kunnen betalen. Wij missen een aantal plannen en ideeën van de coalitiepartijen hoe zij deze goede ideeën betaalbaar willen houden voor mensen met een krappe beurs. Mede om deze reden hebben wij de motie van de VVD mede-ingediend.

Al met al zijn wij in onze fractie niet ontevreden over het coalitieakkoord. Er zijn meer ambities die wij toejuichen dan dat wij commentaar hebben. Wel moeten wij hieraan toevoegen dat het naar onze mening echt ambities zijn: vrij opengehouden, vrij breed geformuleerd en soms bijna te mooi om waar te zijn. Wij zullen de financiële onderbouwing afwachten en hopen oprecht dat de ideeën niet te mooi zijn om waar te zijn.

DENK heeft een aantal aanvullingen en vragen waarvan wij hopen dat de coalitie in de verdere verdieping van het coalitieakkoord met concreter plannen komt. Wij hebben vragen bij de ambitie om 50% van de 10.000 woningen in het midden- en sociale segment te laten vallen. Wij weten dat er grote gemeenten zijn in onze provincie zoals Veenendaal en Amersfoort die veel ambitieuzere plannen hebben. Is dit dan echt ambitieus?

In het coalitieakkoord wordt gesproken over gratis openbaar vervoer voor ouderen met een krappe beurs. Ik hoorde de heer Van Essen zojuist zeggen dat het om een pilot gaat. Onze complimenten daarvoor. Isolatie onder ouderen is een schrijnend probleem. Bij ons rijst de vraag: waarom alleen ouderen met een krappe beurs en niet de minima die jonger zijn dan 65 jaar? Isolatie is immers een menselijk probleem en niet gereserveerd voor mensen uit een specifieke doelgroep. Wij wachten met smart de verdere uitwerking af.

Dan de stijging van de opcenten. DENK gelooft in milieuvriendelijke en groene keuzes, maar deze moeten gestimuleerd worden. Wij missen voorstellen waarin wordt aangegeven wat voor stimulerende maatregelen ertegenover staan. Met andere woorden: gaan wij de opcenten pas verhogen als het openbaar vervoer goedkoper is geworden of als er betere bereikbare lijnen zijn? Op deze manier stimuleren wij mensen om met het openbaar vervoer te reizen en geven wij hen een keuze.

In eerste instantie waren wij blij met de ambitie van de coalitie om een adviescommissie toegankelijke provincie op te zetten. Wij complimenteren de coalitie oprecht met haar inzet om breed te kijken naar sociale vraagstukken. De kanttekening hierbij is: waarom wordt het beperkt tot mindervaliden? Toegankelijkheid gaat ook over hoe toegankelijk wij zijn voor de mensen die ons hier geplaatst hebben.

Hoe makkelijk kun je ons aanspreken? Hoe makkelijk weet men wat wij hier doen en hoe makkelijk zijn wij te volgen? Dat valt wat ons betreft allemaal onder een toegankelijke provincie.

Als laatste geloven wij dat de nieuwe coalitie de ambitie heeft om een inclusieve, sociale en diverse provincie te zijn. Dat geloven wij oprecht. Wij dachten: nieuwe ronde, nieuwe kansen. Wij willen de voltallige coalitie en de oppositie de mogelijkheid bieden om dit in concrete voornemens vast te leggen. Hiervoor dienen wij een motie in waarin wij oproepen om een statement te maken waarmee wij laten zien dat de provincie diversiteit in de meest brede zin van het woord belangrijk vindt. Wij roepen u op om het charter diversiteit met de provincie te ondertekenen. Dit charter laat zien dat wij ons serieus inzetten om meer diversiteit en inclusiviteit in de provincie op de werkvloer in te zetten. Wat ons betreft zijn wij een voorbeeld voor andere bedrijven in onze provincie.

Wij feliciteren de nieuwe fractievoorzitters en wij wensen de gedeputeerden alle succes en wijsheid toe om de komende vier jaren de juiste beslissingen te maken, de oppositie dicht bij jullie te houden en de provincie een mooiere plek te maken voor alle inwoners.

Motie M26 (DENK): charter diversiteit

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 5 juni 2019;

constaterende dat:

- 1. de samenleving in de provincie Utrecht erg divers is;*
- 2. in het collegeakkoord wordt gesproken over een sociale agenda inclusief aandacht voor diversiteit, discriminatie en acceptatie;*
- 3. Charter Diversiteit werkgevers in de publieke en private sector handvaten biedt om de diversiteit binnen hun organisatie in welke vorm dan ook te stimuleren;*
- 4. grote toonaangevende bedrijven en een groot aantal gemeenten waaronder Amersfoort, Arnhem, Amsterdam, Veenendaal, Utrecht, Den Haag, Rotterdam en de provincie Limburg het Charter Diversiteit al hebben getekend;*

overwegende dat:

- 1. diversiteit een kracht is;*
- 2. de provincie een voorbeeldfunctie heeft richting de andere werkgevers en organisaties in de provincie waar het gaat om diversiteit binnen de eigen organisatie;*
- 3. diversiteit in het personeelsbestand van toegevoegde waarde is voor een organisatie;*

roept het college van Gedeputeerde Staten op:

- 1. de diversiteit binnen de eigen organisatie te bevorderen;*
- 2. het Charter Diversiteit te ondertekenen en hiermee als voorbeeld te dienen in de provincie richting het bedrijfsleven en gemeenten.*

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De motie is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. De wordt in het statensysteem gezet en kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Er zijn veel vragen gesteld en het is goed dat wij ons terugtrekken om kort te overleggen. Ik stel voor om een korte schorsing te houden van 15 tot 20 minuten.

De VOORZITTER: De heer Van Essen vraagt een schorsing van 20 minuten. Ik vraag de andere leden van de Staten die een inbreng hebben geleverd om overleg met elkaar te plegen over de ingediende moties. Ik schors de vergadering.

Schorsing van 14.41 uur tot 15.05 uur.

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering. Wij zijn bezig met de bespreking van het coalitieakkoord 2019-2023. Na een toelichting vanuit de beoogde coalitiepartijen hebben alle andere fracties daarop gereageerd. Er zijn verschillende moties ingediend. Ik stel voor dat ik eerst de heer Van Essen het woord geef om de gestelde vragen te beantwoorden. Ik zie dat de heer De Droog als eerste het woord gaat voeren.

De heer DE DROOG (D66): Mijnheer de voorzitter! Het is fijn dat ik hier zit en ik vind het leuk om een keer achter de tafel van het college te zitten. Dit zal voor mij eenmalig zijn. De volgende keer zal ik weer keurig achter mijn eigen bureau gaan zitten.

Meerdere partijen hebben vandaag benoemd dat de financiën een lastig punt zijn in dit akkoord. Wij zijn een paar maanden geleden begonnen te praten over een coalitieakkoord. Het werd heel snel duidelijk dat wij gedeelde ambities hebben. Deze ambities ziet u terug in het akkoord. Wij vinden elkaar daarin en willen daaraan uitvoering geven. Van de ambtelijke organisatie hebben wij een overdrachtsdocument gekregen en een onderbouwing van een aantal verzoeken. Tijdens ons proces werd het al snel duidelijk dat de ambities hoog liggen en dat wij daar veel geld aan moeten uitgeven en ontstond de vraag hoe wij dat gaan doen. Dat willen wij goed onderbouwen. Er was een hele lijst met extra's bovenop wat je al aan het doen bent. Wij realiseerden ons dat er nog het nodige te doen is. Wij kunnen dit er allemaal bovenop plussen, maar dan moet er aan de knop van de opcenten gedraaid worden; dat is de knop waar wij liever niet aan draaien. Dat betekent dat er kritisch gekeken moet worden naar wat je in de organisatie doet en je het beleid onder de loep moet nemen: wat doen wij wel en wat doen wij niet.

De heer VAN SCHIE (VVD): Mijnheer de voorzitter! Er is een andere optie als je aan knoppen gaat draaien, want je kunt bepaalde ambities ook niet meer uitvoeren. Heeft de coalitie nagedacht op welke plekken bestaande programma's omgebogen kunnen worden? Zo ja, welke programma's zijn dat en welke calculaties liggen daaraan ten grondslag?

De heer DE DROOG (D66): Mijnheer de voorzitter! Deze interruptie past precies in het plaatje van mijn verhaal, omdat wij deze vraag aan elkaar hebben gesteld. Het bleek dat de financiële functie wel wat versterking kan gebruiken in deze organisatie. Al deze stukken hebben wij niet op een dusdanige manier voor ogen kunnen krijgen dat wij daarin al besluiten hebben kunnen nemen. Wij hebben gezegd dat wij mooie ambities hebben, maar om met een goed plaatje naar de Staten te komen is het belangrijk om de komende maanden de tijd te nemen om dit zorgvuldig te onderbouwen en aan te wijzen wat wij dan niet meer doen.

De heer VAN SCHIE (VVD): Mijnheer de voorzitter! Ligt dat eraan dat de cijfers er niet zijn, dat deze niet genoeg onderbouwd zijn of dat u deze niet vertrouwt?

De heer DE DROOG (D66): Mijnheer de voorzitter! De cijfers liggen er niet op een wijze dat wij daarover besluiten kunnen nemen.

De heer VAN SCHIE (VVD): Mijnheer de voorzitter! De cijfers van welk bedrag bij welke ambitie hoort liggen er dus wel. De coalitie had daar blijkbaar een oncomfortabel gevoel bij.

De heer DE DROOG (D66): Mijnheer de voorzitter! Het is interessant dat u spreekt over de ambities. Er is een pakket van de dingen die wij aan het doen zijn en een pakket van de zaken die daarbij komen. Als je met elkaar praat over hoe je dit gaat bekostigen zonder dat de pakketten op een duidelijke manier in elkaar passen, dan zijn er allemaal vragen die meespelen, zoals welk beleid wil je intensiveren, waar kun je het ombuigen en waar je de tijd kunt neerzetten. Dit zijn allemaal vragen waardoor wij niet met goed fatsoen en niet naar de mensen die ons de middelen hebben gegeven om hier zorgvuldig mee om te gaan, allerlei snelle besluiten kunnen nemen om daaraan invulling te geven. Wij hebben elkaar aangekeken en gezegd dat wij de komende maanden de tijd nemen om met de Staten in overleg te gaan hoe wij tot een sluitende begroting komen. Wij zijn bezig met 2019, dit loopt.

Wij zullen de komende weken met een kaderbrief komen. Deze zal relatief beleidsarm zijn. Tegelijkertijd geven wij de nieuwe gedeputeerden de opdracht om de komende maanden heel erg diep te gaan in de organisatie en in de financiën om te zorgen dat wij in het najaar met een sluitende begroting kunnen komen en hier met elkaar over de inhoud kunnen praten.

De heer VAN SCHIE (VVD): Mijnheer de voorzitter! Ik ben in dubio wat er aan de hand is. Ligt er een coalitieakkoord waarvan jullie niet door hebben wat het betekent, er nog veel onderhandeld moet worden en is de bespreking van dit akkoord vandaag wat prematuur? Er worden op dit moment op allerlei plekken colleges gevormd waarbij de cijfers helder zijn en er keuzes gemaakt worden, uiteraard op hoofdlijnen en niet tot vier cijfers achter de komma. De meeste ambities in het coalitieakkoord zijn echter hoog-over om met voldoende mate van zekerheid te calculeren en besluiten te nemen hoe wij het geld verdelen. Dit is gelukt bij alle andere onderhandelende fracties in het verleden, op dit moment bij alle Staten in heel Nederland en alle gemeenteraden lukt dat. Waarom is het uw coalitie niet gelukt?

De heer DE DROOG (D66): Mijnheer de voorzitter! Wij zijn op dit moment nog bezig met het afronden van de jaarrekening van 2017. Binnenkort krijgen wij de stukken daarvan en hebben wij meer inzicht in de uitbesteedbare zaken daarin. Vervolgens kom de jaarrekening van 2018 erachteraan. Dat geeft ons opnieuw een beeld van de stand van zaken na 2018. Op het gebied van de begroting is het belangrijk dat wij daar zorgvuldig doorheen gaan met een aantal mensen, ook uit de organisatie. Wij hebben niet voor niks opgenomen dat de financiële functie versterkt moet worden op het hoogste niveau, zodat wij van administreren en controleren komen tot financieel sturen. Dat zijn zaken die op dit moment nog niet voldoende plaatsvinden. Net zoals dat er in de bestemmingsreserves en in de planning in de toekomst naar alle waarschijnlijkheid nog ruimte zit. Dat zijn zaken die wij scherp voor ogen moeten hebben voordat wij tot de sluitende begroting kunnen komen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Wij hebben geen collegeakkoord, maar een verlanglijstje van vier partijen. Wij hebben geen idee of dat uitgevoerd gaat worden, omdat wij nog over het geld moeten spreken. Er moet 400 hectare natuur bijkomen en anderen willen meer fietspaden. Vooralsnog is daar echter geen geld voor. Waarover spreken wij dan vandaag?

De heer DE DROOG (D66): Mijnheer de voorzitter! Stel dat wij alle verlanglijstjes indienen, daar een bedrag onder zetten en de opcentenknop maximaal opendraaien, dan kan het allemaal. Dat lijkt ons ongewenst. Daarom is het belangrijk om het beleid eerst zorgvuldig op een rijtje te zetten voordat wij naar de Staten komen met de begroting.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Het kan toch niet zo zijn dat je een akkoord presenteert zonder een begin van een financiële onderbouwing, behalve dat je kunt draaien aan de belastingverhoging? Dat kan niet de bedoeling zijn van een serieuze club die een provincie gaat besturen.

De heer DE DROOG (D66): Mijnheer de voorzitter! Aan de meeste zaken ligt een basale calculatie ten grondslag, maar nog niet waaraan dit concreet besteed wordt, hoe zich dat in de tijd verplaatst en wanneer waarin geïnvesteerd wordt. Daarvoor zijn de cijfers op dit moment nog niet rijp genoeg.

De heer WEIJERS (FvD): Mijnheer de voorzitter! Aan welk ander instrument denkt de coalitie behalve de motorrijtuigenbelasting waaraan nog gedraaid kan worden? Er zijn ongeveer 500.000 auto's in de provincie Utrecht. Als zij allemaal € 10 meer moeten betalen, dan levert dat € 5.000.000 op. Dat is een heel klein bedrag op alle ambities die in dit coalitieakkoord gepresenteerd staan. Dat is dus niet de oplossing, ook niet als de opcenten met € 20 of € 30 per auto verhoogd worden. Aan welke andere knoppen valt er te draaien, behalve het schuiven in de begroting zelf, zoals de heer Van Schie heeft aangegeven? Waar haalt u nog meer geld vandaag binnen uw eigen instrumentarium?

De heer DE DROOG (D66): Mijnheer de voorzitter! In het overdrachtsdocument staat dat er voor de komende jaren beleidsruimte is voor € 80.000.000 en er is nog vrije ruimte in de reserves. Er zal nader gekeken moeten worden wat er nog meer in de reserves zit en wat daaronder aan hard beleid zit, omdat

wij moeten kijken welk geld er opgesloten zit in de reserves dat wij op dit moment wel kunnen besteden. Tegelijkertijd moet er gekeken worden welk beleid al dan niet voortgezet wordt en of het beleid naar voren of naar achteren geschoven wordt in de tijd om de begroting sluitend te maken. Dit zijn allemaal vragen die wij niet in een paar weken konden oplossen, maar waaraan wij de komende maanden de aandacht moeten besteden.

De heer WEIJERS (FvD): Mijnheer de voorzitter! Wij laten ons verrassen.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! Het is wat vooruitlopend op de motie, maar u zegt dat er een basale calculatie aan de maatregelen ten grondslag ligt. Had dit als bijlage bij dit document gekund, zodat wij een indicatie hadden van wat het allemaal gaat kosten?

De heer DE DROOG (D66): Mijnheer de voorzitter! Ik zie het in de motie staan, dus ik zal daar direct op ingaan. Wij vinden het een mooie motie, op een puntje na. Het lijkt ons goed om voorstellen door te rekenen. In de loop van de tijd als wij met voorstellen komen, dan moet daar een harde grondslag onder liggen. Het lijkt mij goed dat u de financiële doorrekeningen die bij het overdrachtsdocument geleverd ontvangt. Bij het tweede punt bij 'draagt het college van GS op' staat de vraag om een doorrekening te zenden voordat deze in de conceptprogrammabegroting verwerkt wordt, verwijzend naar de voorstellen. Dat is een dusdanige integrale opgave dat wij verwachten dat het niet haalbaar is. Daarom stellen wij voor om dit tweede punt uit de motie te halen, want dan kunnen wij de motie doorgeven aan het nieuwe college van GS.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! Wat gaat het ons kosten om 16% van onze energie over vier jaar en 100% van onze energie in 2040 duurzaam op te wekken?

De heer DE DROOG (D66): Mijnheer de voorzitter! Dat is een hele mooie vraag. Dat zijn de vragen die wij onszelf stellen. Wij hebben een doelenboom. Onder die doelenboom staan maatregelen en vervolgens hebben wij een activiteitenlijst met dingen die wij doen. De kunst is om die twee zo bij elkaar te krijgen dat wij vanuit onze doelen teruggaan naar de activiteiten en andersom. Dit hebben wij tot nog toe niet gehad in de Staten. Daarom roepen wij al jarenlang dat wij graag meer onderbouwing bij de financiën krijgen. Dan kun je zeggen wat het totaalpakket is aan activiteiten en hoe dat bijdraagt aan de doelen. Je kunt windmolens plaatsen, maar dat kost veel geld. Dan haal je doelstelling niet. Ga je met PIP bezig. Dat is hartstikke gevaarlijk en wil je niet. Je hebt een totale activiteitenlijst van zaken die je gezamenlijk wilt doen om de 16% van de energie duurzaam op te wekken. Het is belangrijk dat wij vanuit de financiën zichtbaar maken welke activiteiten wij veronderstellen nodig te zijn om de doelstellingen te behalen. Op deze manier wordt het teruggeredeneerd. Dat is op dit moment nog niet in de organisatie aanwezig.

De VOORZITTER: Mijnheer De Droog, ik onderbreek u even. De heer Van Schie sprong op toen u over de motie sprak die hij heeft ingediend.

De heer VAN SCHIE (VVD): Mijnheer de voorzitter! De achtergrond van het dictum is dat er bij de voorstellen die in de begroting verwerkt worden wellicht andere overwegingen zitten dan de overwegingen die in het coalitieakkoord zijn verwoord. Sommige ambities die u verwoordt slaan wellicht op jaarsnedes die nog buiten de termen van deze komende begroting liggen. Dat is de reden waarom de Staten al voor de begrotingsbehandeling de lijst met de verschillende bedragen en de overwegingen die daaraan ten grondslag liggen willen krijgen. Deze lijst is er, dan zien wij deze ook graag zodat wij kunnen meedenken. Wij zijn constructief, transparant, inhoudelijk gedreven en optimistisch. Wij willen graag meedenken met de nieuwe coalitie over hoe wij de ambities voor een deel kunnen realiseren.

De VOORZITTER: U handhaaft de motie. U rondt uw betoog af, mijnheer De Droog?

De heer DE DROOG (D66): Mijnheer de voorzitter! Alle vragen over de financiën heb ik beantwoord. Ik zou graag nog een aantal vragen beantwoorden over de economie. Er zijn wat vragen gesteld over de terughoudendheid bij de bedrijventerreinen. Wij zullen doorgaan met de zeven bedrijventerreinen

die in ontwikkeling zijn. Dit zullen wij voortvarend oppakken. In de rest van de terughoudendheid kunt u aflezen dat wij niet openstaan voor het 'verdozen' van ons landschap. De ruimte moet niet besteed worden aan grote bedrijven die weinig werkgelegenheid opleveren en veel ruimte innemen. Verder staat er een aantal mooie volzinnen bij de voorwaarden die wij richting bedrijventerreinen hebben.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! De 'verdozing' van het landschap heeft met name te maken met distributiecentra. U zegt eigenlijk dat de logistieke sector hier niet welkom is.

De heer DE DROOG (D66): Mijnheer de voorzitter! Dat durf ik als zodanig niet te zeggen. Het gaat erom dat de ruimte niet gebruikt moet worden voor zaken met weinig werkgelegenheid.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! De distributiecentra zitten vol met dames en heren uit andere delen van Europa; daar is redelijk veel werkgelegenheid. Hoe staat u tegenover de logistieke sector? Het Klooster in Nieuwegein ontwikkelt zich in rap tempo. De 'verdozing' in het jargon van het vastgoed, is logistiek vastgoed. Ik hoor graag van u wat u gaat doen met de logistieke sector. U zegt dat zij weg moeten. Hoe moeten alle winkels en mensen dan bevoorrad worden?

De heer DE DROOG (D66): Mijnheer de voorzitter! U hoort mij niet zeggen dat de logistieke sector moet verdwijnen, maar dat wij terughoudend zijn bij het uitleggen van nieuwe locaties daaromtrent. De SGP heeft gevraagd of er een plaatje kan komen van het landschap rondom alle economische organen die wij hebben. Het komend half jaar zal er een voorstel komen voor de ROM. Daarin zal ongetwijfeld een voorstel zitten hoe het landschap eruit ziet. Dat is een discussie die wij nog gaan voeren om te zien hoe de verschillende organisaties zich tot elkaar zullen verhouden.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! Ik weet niet of dit het antwoord is op de vraag die ik in de breedte stelde. Ik stelde onder andere de U10 en alle andere samenwerkingsverbanden dezelfde vraag. Ik kan het begrijpen als u deze vraag tevens bij uw andere collega's neerlegt. Wij zien het voorstel van de ROM tegemoet. Hoe gaan wij verder met de EBU? Heeft u daarover een opvatting?

De heer DE DROOG (D66): Mijnheer de voorzitter! Ik beschouw de EBU als een van de organen in het totale landschap rondom de economie. Wij moeten geen dubbel werk doen, maar met elkaar kijken waar wij wat neerleggen.

De VOORZITTER: Dat was het einde van uw beantwoording. Ik geef het woord aan de heer Van Essen.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Aan mij de eer om het een en ander te mogen zeggen over mobiliteit. Een vraag ging over de fiets en hoe realistisch de ambitie in het coalitieakkoord is van de toename van het aantal verplaatsingen met de fiets. Dit is een doelstelling die voor de komende vier jaar geldt. Er zijn meerdere ambities die horen bij de rol van het middenbestuur die de provincie niet alleen kan waarmaken. Daarbij hebben wij gemeenten, het Rijk, werkgevers en de inwoners nodig. Bij de fietsambities is het belangrijk dat wij niet alleen investeren in de infrastructuur, maar ook in maatregelen om mensen te stimuleren om de fiets vaker te gebruiken, onder andere samen met werkgevers. Onze inschatting is dat deze ambitie haalbaar is met die combinatie.

De VVD heeft gevraagd of er op de kaart kan worden aangewezen waar de fietstunnels komen. Wij hebben die locaties bewust nog niet genoemd in ons coalitieakkoord, omdat de besluitvorming over de precieze infrastructurele aanpassingen een zorgvuldig proces vereist. Wat ons betreft moet het coalitieakkoord geen grabbelton worden waarin iedereen zijn of haar eigen projecten kan terugvinden. Dat is de reden dat het op deze manier benoemd is. Laat ik helder zijn: de ambitie om meer te investeren in fietstunnels is heel duidelijk. De projecten die u noemde zijn bij ons bekend en zijn daarvoor zeker opties.

De heer VAN SCHIE (VVD): Mijnheer de voorzitter! Vallen dat soort infrastructurele aanpassingen aan de weg die zowel de automobilist als de fietser ten goede komen niet onder het kopje terughoudend?

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Bij fietstunnels gaat het erover om de veiligheid van fietsers bij de rotonde te verbeteren. Dat valt niet onder de terughoudendheid van de weginvesteringen.

De heer VAN SCHIE (VVD): Mijnheer de voorzitter! Wij wachten de voorstellen met spoed af, zodat wij kunnen gaan graven.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Dat gaan wij doen. Er zijn verschillende opmerkingen gemaakt over het openbaar vervoer. Ik zal beginnen met de motie daarover. Het is een gerecyclede motie, wat ons bijzonder aanspreekt. Ik zag dat het een motie was van de ChristenUnie die vandaag door de SP wordt ingediend; dat is mooi. In de motie staat dat de kwaliteit voorop gezet moet worden bij de budgetten voor het openbaar vervoer en de concessies en vooraf geen restrictie te stellen op bijvoorbeeld het aantal dienstregelingen of de budgetten.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! De motie gaat over de essentie dat het aantal dienstregelingen geen voorbeeld is van een probleem, maar dat het plafond van de dienstregelingen het probleem is.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! In het coalitieakkoord staat dat de omvang van de concessie en de budgetten voor de OV-exploitatie moeten groeien, omdat het aantal inwoners in onze provincie groeit. Als de budgetten dan gelijk blijven gaat het succes van de ene lijn ten koste van een andere lijn. Dat is onwenselijk. Daarom staat in het akkoord dat de gelden voor het openbaar vervoer moeten groeien. De vraag is wel op welke termijn dat voor welke concessie ingevuld kan worden, want er zijn bestaande contracten met de twee concessiehouders. Dat is een onderwerp voor verdere uitwerking. De intentie in deze motie onderschrijven wij. Wat u vraagt is wat in het coalitieakkoord staat.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Het aantal dienstregelingen is op dit moment al niet genoeg. Als het geld dat u beschikbaar stelt aan allerlei andere doelen besteed moet worden, zoals meer bussen, dan komen de dienstregelingen weer in het gedrang. Het plafond van de dienstregelingen moet losgelaten worden ten behoeve van de kwaliteit. Wij moeten werken met het plafond, maar als u gaat kiezen tussen kwantiteit en kwaliteit kunt u dit loslaten.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Dat is ons helder. Het overgrote gedeelte van het budget gaat naar de dienstregelingen. Het is helder dat het plafond op een budget het effect kan hebben zoals ik dat zojuist schetste. Het is onze intentie om die budgetten te laten groeien. Daarbij zijn wij wel gebonden aan de regels binnen de huidige concessie. Dit verandert pas in 2023. Wij zijn nog geen college en hebben op dit moment niet de mogelijkheid om een aantal van deze zaken ambtelijk te controleren. Met dat voorbehoud is in onze ogen hetgeen in het akkoord staat in lijn met wat u zojuist inbracht in deze motie.

Het tweede punt van de dictum van de motie luidt: "Draagt het college op, zodra zich kwaliteits- of kwantiteitsvraagstukken voordoen in het OV dit te delen met Provinciale Staten, voorzien van een oplossingsrichting." Ik neem aan dat dit binnen de gebruikelijke cyclus van de vervoersplannen plaatsvindt.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! De heer Van Essen zegt dat hij niks kan doen binnen de huidige concessies. Ik kan mij niet voorstellen dat Syntus nee zegt als u met een zakje geld naar hem toe gaat en zegt dat wij wat meer dienstregelingen nodig hebben en vraagt om meer chauffeurs te leveren.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Ik zeg niet dat wij er niks aan kunnen doen, maar er zijn twee bestaande concessies met verschillende afspraken met de vervoerders. Als wij het aantal dienstregelingen willen verhogen, dan moet dat passen binnen die afspraken. Hoe dat precies zit is voor een deel een juridische analyse waaraan ik mij op dit moment niet ga branden. Het lijkt mij verstandig dat de juristen binnen de eigen organisatie daarnaar kijken. Ons advies voor deze motie is om hem in te trekken vanuit het idee dat het voldoende geborgd is in het coalitieakkoord op de manier zoals u dat aangeeft.

Dan kom ik bij de proef met het gratis openbaar vervoer. DENK heeft gevraagd waarom dit alleen voor ouderen is. Dat heeft een praktische reden, want dat heeft met de financiële kant te maken. Door de PvdA is eerder in deze Staten gevraagd wat een proef met gratis openbaar vervoer zou kosten. De inschatting is dat het een behapbare proef is als je dat doet voor ouderen met een kleine beurs buiten de spits. Dit is een goede manier om te kijken of het werkt en hoe het uitwerkt. Daarom hebben wij de afspraak op deze manier gemaakt.

Mevrouw BITTICH (DENK): Mijnheer de voorzitter! Mag ik een kleine opmerking maken dat ik D66 niet heb gefeliciteerd in mijn bijdrage. Dat was niet bewust. Gefeliciteerd D66. Terugkomend op de proef. Ik begrijp dat een kleine proef behapbaar is. Mijn zorg bij deze proef is de bereidheid om uit te breiden. Als blijkt dat de proef werkt krijgen ouderen gratis openbaar vervoer. Als wij dan spreken over gratis openbaar vervoer voor minima is dat niet mogelijk, omdat daarvoor geen proef is uitgevoerd.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! De proef heeft betrekking op de ouderen binnen de groep minima. Dat is een deelgroep binnen de groep die u benoemt. Dit hebben wij zo benoemd in het coalitieakkoord. Op het moment dat dit succesvol is, kan het nieuwe college samen met de Staten kijken wat daarvan de consequenties kunnen zijn. Op dit moment kiezen wij bewust voor deze groep om de proef behapbaar te houden. De uitbreiding op langere termijn kan een conclusie zijn die uit de proef voortkomt.

Mevrouw BITTICH (DENK): Mijnheer de voorzitter! Wij houden het scherp in de gaten.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Dat is heel fijn. Dan kom ik bij de dunne lijnen, de dikkere lijnen, de grote reizigersaantallen en de bediening van kleine kernen. In ons coalitieakkoord zult u gelezen hebben dat wij voor beide aandacht vragen. Wij zien de groei van inwoners in het stedelijk gebied die leidt tot een grotere vraag naar openbaar vervoer. Daarnaast zien wij de bediening van buitengebieden en kleine kernen als een belangrijk aandachtspunt waarbij wij in het akkoord hebben opgenomen dat wij willen kijken wat er mogelijk is op de locaties waar de bediening verslechterd is. Voor locaties waar regulier openbaar vervoer niet mogelijk is of te kostbaar is, gaan wij kijken naar slimme, flexibele en innovatieve oplossingen, bijvoorbeeld een opvolger van de Regiotaxi. Daarvoor kiezen wij vanuit de verwachting dat daarmee de dekking en de kwaliteit van het openbaar vervoer het meest verbetert.

Het FvD heeft de suggestie gedaan om ondergronds te gaan bij nieuwe investeringen. Dat is interessant. Dit kan heel kostbaar zijn, maar een verdere uitwerking van U-Ned op de langere termijn is zeker het overwegen waard. Wij verkennen of dit tot de mogelijkheden kan behoren en of dit betaalbaar is. Dit is een prima suggestie die in dat verband meegenomen kan worden.

Wat betreft de toegankelijkheid staat er in het akkoord dat er een adviescommissie komt voor een toegankelijke provincie. Dat gaat breder dan over het openbaar vervoer. Wij merken dat toegankelijkheid een thema is dat aandacht verdient in het openbaar vervoer en breder. De suggesties die u zojuist deed zijn een optie om bij de verdere uitwerking van dit punt mee te nemen.

Tot slot kom ik bij een aantal opmerkingen over provinciale wegen. Ik heb opgeschreven dat er geen haakse bochten moeten komen in een aantal nieuwe wegen. Dat zijn politiek gevoelige onderwerpen. In het akkoord hebben wij ervoor gekozen om de bestaande bestuurlijke afspraken na te komen. De

PvdD heeft aangegeven dat wij voor de verbreding van de A27 zijn. Dat is niet hoe wij erin staan en wat er in het akkoord staat. In het akkoord staat dat het besluit is genomen door het Rijk en dat de verdere uitwerking bij het Rijk ligt. Dat respecteren wij. Onze interpretatie van de afspraken is anders dan hoe u het formuleerde. Wij hebben in het akkoord opgenomen dat wij onze positie opnieuw zullen bepalen als er zaken veranderen, zoals een nieuw Kabinet.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de voorzitter! Een nieuwe coalitie hoeft je er toch niet van te weerhouden om bij je mening te blijven en er bij het Rijk op aan te dringen om de A27 niet te verbreden? Dat kan een uitgangspunt zijn.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Dat zou een uitgangspunt kunnen zijn. Wij hebben ervoor gekozen om de afspraken op dit punt te maken zoals deze in het akkoord staan. Daarbij gaan wij nadrukkelijk bij het Rijk lobbyen voor een uniforme snelheid van 80 kilometer per uur op de hele ring. Daarbij horen de Zuilense Ring en de NRU.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de voorzitter! Wij zijn blij met de uniforme snelheid van 80 kilometer per uur. Daarvoor gaat u wel lobbyen, maar niet voor het stoppen van de verbreding van de A27?

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! De verbreding van de A27 is een genomen besluit waarvan de uitvoering en de uitwerking verder bij het Rijk liggen. Dat respecteren wij.

De heer VAN SCHIE (VVD): Mijnheer de voorzitter! Ik heb een vraag over het nakomen van verplichtingen. Er zijn verwachtingen gewekt naar andere bestuurslagen en de gemeenten De Ronde Venen, Stichtse Vecht en IJsselstein over de lopende projecten waarover nog geen harde besluitvorming is geweest, maar de Staten wel richting hebben gegeven aan oplossingen. Hoe gaat de coalitie in wording om met die verwachtingen en oplossingsrichtingen die wij al bepaald hebben?

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Een aantal projecten die u noemde zijn bestuursovereenkomsten. Dat zijn afspraken die de provincie heeft gemaakt met gemeenten en die op papier zijn vastgelegd. Daarin willen wij ons een betrouwbare partner tonen. De projecten die nog in een verkennende fase zitten hebben een andere status. Daarvoor gelden de afspraken die in het coalitieakkoord staan. De afspraak is dat wij daarin terughoudend zijn, maar dat zal per casus bekeken worden en vanuit een integrale afweging.

De heer VAN SCHIE (VVD): Mijnheer de voorzitter! Ik kan mij voorstellen dat u een aantal van die projecten de revue hebt laten passeren in dit proces. Kunt u ons deelgenoot maken van waar de voorlopige gedachten heen zijn gegaan, want dan kunnen wij ons daarop voorbereiden.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Dit is niet het moment om het hele mobiliteitsplan door te nemen en per project een oordeel te vellen over hoe het verder moet. Op die manier hebben wij dat niet per project besproken. Wij hebben ervoor gekozen om een coalitieakkoord te sluiten waarin wij duidelijk de koers uitzetten en richting geven, maar die ruimte laat om samen met de Staten zaken verder uit te werken. Dit is typisch een onderdeel waarvoor wij de koers hebben uitgezet en de uitwerking de komende jaren vorm moet krijgen.

Mevrouw Hoek heeft gevraagd naar wildaanrijdingen. U doelde erop dat er met lagere snelheden en andere maatregelen wildaanrijdingen voorkomen kunnen worden. Daarover staat in het coalitieakkoord dat wildaanrijdingen een aandachtspunt zijn en dat de maatregelen die u noemt zeker tot de mogelijkheden behoren op de locaties waar de verkeersveiligheid daarmee geholpen is. Dat zal verder in de uitwerking beslag moeten krijgen, maar het is zeker een onderwerp dat wij op het netvlies hebben.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de voorzitter! Betekent dit dat de motie van de PvdD die in 2012 is aangenomen over wildaanrijdingen op de hotspots uitgevoerd gaat worden door de coalitie?

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Ik moet u bekennen dat ik niet paraat heb wat er staat in de motie uit 2012 op dit onderwerp.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de voorzitter! Het gaat over snelheidsverlaging bij de hotspots waar veel wildaanrijdingen plaatsvinden.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Als dat de strekking van de motie is, dan is dat een optie. De wildaanrijdingen is een onderwerp dat aandacht behoeft en waarbij lagere snelheden een mogelijke maatregel is. Als dat de strekking van de motie uit 2012 was, dan is dat alsnog zeven jaar later in een coalitieakkoord beland.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de voorzitter! Dank u wel. Wij zullen u de motie toesturen.

De VOORZITTER: De heer Van Essen is klaar met zijn beantwoording. Ik geef het woord aan de heer Boswijk.

De heer BOSWIJK (CDA): Mijnheer de voorzitter! Het is tijd voor Bob de Bouwer. (Hilariteit) Ik ga reageren op de vragen op het gebied van energie en wonen. Ik begin met het gevoeligste onderwerp: energie. Er is gesuggereerd dat wij een kop doen op de landelijke normen en doelstellingen. Dat ga ik nuanceren, want dat is zeker niet het geval. Wij sluiten ons aan bij de doelstellingen van het landelijke. De doelstelling van 16% duurzame energieopwekking 2023 is in Den Haag besloten en daar sluiten wij ons bij aan. Het enige waarin wij ambitieuzer zijn dan het landelijke is dat deze coalitie in 2040 energieneutraal wil zijn. Dat was eveneens de ambitie van het vorige college en aangezien hier een ambitieuze coalitie staat op dit gebied zou het gek zijn dat wij de ambities naar beneden bijstellen. Wij hebben er vertrouwen in dat wij dit samen met de samenleving halen.

De heer VAN SCHIE (VVD): Mijnheer de voorzitter! Het is goed dat de landelijke ambities onderschreven worden. Het kan wel zijn dat bepaalde regionale energieopgaven voor onze provincie anders uitpakken, omdat andere provincies meer realiseren dan Utrecht. Utrecht is geen makkelijke provincie voor energieopwekking, want wij hebben weinig wind, wij zijn zuinig op ons landschap en in Utrecht is allerlei cultuurerfgoed. Als u de landelijke ambitie volgt, dan volgt u de opgaven die de regionale energieagenda's volgen. De 16% hoeft daardoor niet een op een gevolgd te worden. Ik maak mij er met name zorgen over of die kop niet zit in de middelen. Deze opgave is landelijk betaalbaar en behapbaar met de algemene middelen die daarvoor worden ingezet. Daarbij moeten geen lastenverzwaringen voor onze inwoners komen die niet meegerekend zijn in de landelijke opgave, maar wel ingezet worden ten behoeve van de landelijke opgave.

De heer BOSWIJK (CDA): Mijnheer de voorzitter! De enige knop waaraan wij kunnen draaien is de knop van de opcenten. Daaraan wordt alleen gedraaid als dat echt nodig is en als de ambities te ambitieus zijn. Wij hebben er alle vertrouwen in dat de lasten op dat gebied niet worden verhoogd. Het enige waardoor de lasten mogelijk iets verhoogd worden is het handhaven van de verplichting om je bedrijfsonroerend goed te verduurzamen. Dat is een verplichting waarop wij niet handhaven. Dat moet wel gebeuren. In sommige gevallen moeten ondernemers op korte termijn investeren, wat overigens op de langere termijn meer comfort en een lagere energierekening kan betekenen. Op dit moment is dat de enige verhoging die ik kan inzien.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! Het was de Rekenkamer die ons adviseerde bij het debat over de Dolderseweg om de principes van een lerende organisatie te volgen. U schetste zojuist dat het gek is om de energiedoelstellingen te verlagen op het moment dat er een nieuw college wordt geïnstalleerd en dat 2040 een reëel beeld geeft voor u. Waarom acht u het voor de provincie Utrecht mogelijk om in 2040 energieneutraal te zijn, terwijl het voor Duitsland, dat al tientallen jaren bezig is, niet mogelijk blijkt in 2050?

De heer BOSWIJK (CDA): Mijnheer de voorzitter! Het is een ambitie en geen dogma. Wij zijn van mening dat je hierop het hockeystickmodel kunt toepassen. De innovatie gaat enorm snel. Het rende-

ment van zonnepanelen is al stukken beter dan een aantal jaren geleden. Zelf woon ik in een energie-neutraal huis. Het rendement op mijn warmtepomp is hoger dan de fabrieksnormen voorschrijven. Dat is over het algemeen anders, maar blijkt in de realiteit mee te vallen. Voor dit debat is het beter om ons te richten op 2023, want dat is dichtbij. Ik zal niet ontkennen dat 16% energieneutraal opwekken ambitieus is, maar wij gaan er alles aan doen om alle zeilen bij te zetten, met name met ons ruimtelijk instrumentarium.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! Het bijzetten van alle zeilen houdt in dat er locaties worden afdwongen voor windmolens of zonnevelden door de toepassing van een PIP. Deelt u de opvatting dat een onrealistische ambitie kan leiden tot dadendrang van het college waarvan wij lang spijt hebben en de samenwerking met de gemeenten niet ten goede komt?

De heer BOSWIJK (CDA): Mijnheer de voorzitter! Daarover hebben wij in de coalitie gesproken en gesprekken gehad met wethouders van alle partijen in met name de buitengebieden waar een groot deel van de energietransitie terecht gaat komen. Op 8 mei waren er veel wethouders uit die gemeenten aanwezig. Het opvallende is dat veel gemeenten en wethouders ambitieus zijn en veel ruimte zien op dat gebied. De provincie gaat een actieve rol vervullen bij het opstellen van de regionale energiestrategieën. Op dit moment zijn wij daarin redelijk passief, maar wij gaan daar actief aan deelnemen en geld in steken. Wij sluiten ons nadrukkelijk aan bij alle lopende gesprekken. Wij komen niet als een olifant de zaal binnenzetten, omdat wij weten en gehoord hebben dat de gemeenten best ver zijn op dit gebied.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Je probeert je altijd te verplaatsen in hoe andere mensen in de politiek zitten. Ik hoorde de heer De Droog zojuist zeggen dat de coalitie geen 'verdozing' van het landschap wil en de volgende spreker is enthousiast over zonneakkers en windmolens van 250 meter hoog. Volgens mij vereist dat een bijzonder flexibele geest. Daar kan ik niet bij, maar wij hebben het ermee te doen. De doelstelling van 2040 hadden wij al en hebben wij eerder bediscussieerd. Op dit scherm heb ik een plaatje laten zien van hoeveel zonneakkers wij dan in de provincie moeten neerleggen. Dat is groter dan de gemeente Utrecht. Een energiebesparing van 50% van alle energie die wij in Utrecht privaat, publiek en industrieel gebruiken is krankzinnig. Is er niemand aan de tafel die zegt: "Jongens, zullen wij een beetje normaal doen, want het kan helemaal niet."?

De heer BOSWIJK (CDA): Mijnheer de voorzitter! Begin dit jaar ben ik afgestudeerd op zonneweides en ik weet dat er veel ruimte nodig is om alle energie met de zon op te wekken. Er is gevraagd waarom wij ons alleen op de zon en de wind richten. In het coalitieakkoord staat echter dat wij tevens kijken naar oppervlaktewater en de bodem. Met name de bodem schijnt een grote potentie te zijn. Daarbij is er nog restwarmte waaraan wij aandacht gaan besteden. Dit staat allemaal nog in de kinderschoenen. 2040 is dan nog best ver weg. Ik zie dat vrij optimistisch en u ziet dat anders. De tijd zal het leren.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Dit is volstrekt onhaalbaar. Er is geen enkele energiedeskundige die zegt dat je in de provincie 50% van alle energie in twee decennia kunt besparen. Een ander onderwerp waarop het wringt is de houtstook. U gaat wat doen aan de houtstook en het grootste gedeelte van de zogenaamd duurzame energie is biomassa. Dat is verreweg het grootste gedeelte, terwijl in het coalitieakkoord staat dat hierover nagedacht gaat worden. Zijn alle percentages in het coalitieakkoord inclusief of exclusief biomassa? Wat gaan wij doen als wij tot de conclusie komen dat biomassa smeriger is dan kolen?

De heer BOSWIJK (CDA): Mijnheer de voorzitter! Biomassa is besproken in de context van hoe schoon het uiteindelijk is. Wij hebben twee maanden gesproken over allerlei onderwerpen die even complex zijn. Het zou ongeloofwaardig zijn als wij direct met een visie komen van hoe wij het in 2040 gaan doen. Dat zal de komende periode moeten blijken. Ik heb daar alle vertrouwen in.

De heer VAN SCHIE (VVD): Mijnheer de voorzitter! Ik werd vrolijk toen de heer Boswijk zei dat er geen lastenverhoging komt om de energiedoelstelling te realiseren. Ik werd echter sceptisch toen hij zei dat hij met een zak geld naar de rest gaat voor de regionale energieagenda. Dat is moeilijk met el-

kaar te rijmen. Ik houd deze coalitie aan de uitspraak dat er geen kop komt op de lasten van onze inwoners naar aanleiding van de klimaatambities van dit college en dat wij daarin de landelijke lijn volgen. Met welke zak geld gaat de provincie dan naar de regionale overleggen? Wij krijgen de cijfers nog, maar kan een klein tipje van de sluier worden opgelicht?

De heer BOSWIJK (CDA): Mijnheer de voorzitter! Dit college wil de energie van onderaf organiseren. Dat betekent dat wij aanschuiven bij de gesprekken die al gaande zijn met de gemeenten. Het is van belang dat wij een financiële bijdrage leveren in de ondersteuning en de kennis. De exacte bijdragen krijgt u nog, maar wij zullen niet alles financieren om het mogelijk te maken. De financiering zit met name in de ondersteuning, het delen van kennis en het netwerk. Er is een aantal kleine gemeenten in de provincie die de kennis niet in huis hebben om deze energietransitie in de praktijk te brengen. Deze kleine gemeenten zullen wij ondersteunen met kennis, bijvoorbeeld doordat ambtenaren gedetacheerd worden in deze gemeenten. Op die manier willen wij deze energietransitie zoveel mogelijk van onderaf mogelijk maken.

De heer WEIJERS (FvD): Mijnheer de voorzitter! Ik heb een vraag over de enige vetgedrukte passage in het coalitieakkoord: "Wij willen onze provincie allemaal minstens zo mooi houden als hij al is en liever nog veel mooier." U suggereert dat de gemeenten al staan te trappelen om een energielandschap in te voeren, maar over twee jaar gaat het dringen en gaat het gebeuren, dan komt de oppositie en komt de bevolking in opstand. Zij komen allemaal met het argument dat het er niet uitziet en dat zij het niet mooi vinden. Zij zeggen dat u dat zelf ook vindt, want in de enige vetgedrukte tekstpassage in het coalitieakkoord staat immers: "Wij willen onze provincie allemaal minstens zo mooi houden als hij al is en liever nog veel mooier." U wordt dan geattaqueerd met uw eigen argumenten uit het coalitieakkoord. Wat gaat u dan zeggen?

De heer BOSWIJK (CDA): Mijnheer de voorzitter! Energielandschappen hebben een grote ruimtelijke impact en daarbij kan weerstand ontstaan. In het coalitieakkoord staat dat wij snel aan de gang gaan met een provinciale kansenkaart. Daarin zullen wij de verschillende landschappen uit de provincie identificeren die zich perfect lenen voor een energielandschap. Ik kan een aantal gebieden noemen, waaronder het gebied tussen een snelweg, een spoorlijn, een hoogspanningsmast en het Amsterdam Rijnkanaal en waar geen koe graast, omdat het een grote woestijn is. Daarvan zegt iedereen dat het een perfecte locatie is om een energielandschap te realiseren in combinatie met dubbel ruimtegebruik, zoals recreatie of bloemen tussen de panelen om de biodiversiteit te laten toenemen.

De heer WEIJERS (FvD): Mijnheer de voorzitter! Staat Rijnenburg ter discussie in de provinciale kansenkaart?

De heer BOSWIJK (CDA): Mijnheer de voorzitter! Over Rijnenburg is een motie aangenomen waarin wij de plannen van de gemeente ondersteunen. De coalitie vindt het belangrijk dat de gemeenten zoveel als mogelijk de opgaven binnen hun eigen gemeentegrens realiseren. Anders zal elke windmolen die niet in Utrecht komt te staan in Lopik of Woerden geplaatst worden en ontstaat daar weerstand. In die zin is het positief dat het plan van de gemeente er ligt. De gemeente is redelijk ver met deze plannen in het rapport ruimtelijke inpassing en de manier waarop men hierin kan participeren. De uiteindelijke definitieve plannen moeten nog komen en die zullen wij toetsen.

De heer WEIJERS (FvD): Mijnheer de voorzitter! Kan er op deze locatie naar de omliggende gemeenten gekeken worden vanuit het esthetische of visuele aspect. Ik snap dat de gemeente Utrecht daar ver mee is en dat is een goed statement van haar, maar daarnaast liggen IJsselstein, Nieuwegein en De Meern en ik vermoed dat grote delen van de bevolking daar heel anders over denken.

De heer BOSWIJK (CDA): Mijnheer de voorzitter! Dat is een van de redenen waarom wij hebben gezegd dat de provincie een actieve rol moet spelen in de regionale energiestrategieën. Elke gemeente wil de windmolens op de grenzen van de gemeente zetten, zodat het bij hen geregeld is. Vervolgens kijken andere dorpen tegen deze windmolens aan. Daarom is het van belang dat de provincie die het algemene belang in het zicht heeft daarbij aanschuift. Dat neemt niet weg dat 100% draagvlak niet be-

staat. Dat moeten wij ons realiseren. Iedereen wil naar de hemel, maar niemand wil dood gaan. Dit is ook het geval bij de energietransitie.

In het coalitieakkoord staat nadrukkelijk dat wij de energietransitie haalbaar en betaalbaar willen maken. Dat is een zin die ons bekend voorkomt. Voor de haalbaarheid schuiven wij aan bij de regionale energiestrategieën en gaan wij een provinciale kansenkaart maken waarop wij kansrijke locaties aanwijzen en locaties uitsluiten in het belang van de esthetiek van onze provincie, zoals bij de Hollandse Waterlinie. Voor de betaalbaarheid komt er een fonds voor mensen met een kleine beurs, zodat de mensen die het wel willen maar niet kunnen eveneens kunnen meedoen in deze energietransitie. Daarbij wordt er nadrukkelijk en sterk ingezet op energiecoöperaties, zodat mensen voor een paar tientjes zonder de beschikking van hun dak wel kunnen participeren in een zonneproject in de buurt of andere energiecollectieven waar mensen gezamenlijk zonnepanelen inkopen.

Mevrouw BITTICH (DENK): Mijnheer de voorzitter! Heeft u een idee hoeveel mensen aanspraak kunnen maken op dit fonds en hoe groot dit fonds wordt? Dit sluit aan bij het gebrek aan de financiële ondersteuning.

De heer BOSWIJK (CDA): Mijnheer de voorzitter! Wij hebben gesproken over het bedrag, maar daar kan ik helaas nog geen uitspraak over doen.

Mevrouw BITTICH (DENK): Mijnheer de voorzitter! Kunt u wel zeggen dat het voldoende zal zijn voor alle mensen met een kleine beurs die niet mee kunnen doen met deze maatregelen?

De heer BOSWIJK (CDA): Mijnheer de voorzitter! Dat kan ik niet toezeggen.

Mevrouw BITTICH (DENK): Mijnheer de voorzitter! Dan is het nauwelijks een toezegging.

De heer BOSWIJK (CDA): Mijnheer de voorzitter! Ik werd erop aangesproken dat het onderwerp wonen voor mij en deze coalitie een groot onderwerp is; dat is het zeker. Het werd geschetst dat dit een subhoofdstuk is, maar dat is het zeker niet. Het wonen en het recht op wonen is enorm belangrijk. Daarom gaan wij er in deze periode alles aan doen om 40.000 woningen te realiseren die passen bij de vraag. Dat is niet de marktvrage, maar de vrage van onze samenleving. Dat zijn met name betaalbare woningen en woningen voor senioren. Daarvoor gaan wij ons hard maken. Ik ga ervan uit dat dit succesvol is, maar dat moet over vier jaar blijken. Er is een plancapaciteit van 25.000 woningen. Daarmee gaan wij aan de gang. Het wordt spannend op 15.000 woningen. Daar gaat de provincie samen met gemeenten mee aan de gang. Wij zullen op korte termijn woondeals sluiten met gemeenten om de woningnood samen aan te pakken. Dat gaan wij op twee manieren doen. Enerzijds door grote bouwlocaties aan te wijzen in gebieden die bij een goede infrastructuur liggen. Valt Rijnenburg daaronder? Dat zou kunnen. In het coalitieakkoord staat dat gefaseerde woningbouw vanaf 2030 in dat gebied mogelijk is. Andere gebieden worden onderzocht en worden in deze periode aangewezen, zodat wij op de langere termijn de grotere aantallen realiseren. Anderzijds gaan wij dit jaar aan de gang met de rode contour.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Langs Rijnenburg rijdt de SUNIJ-lijn die afgetakt kan worden naar Rijnenburg. Is Rijnenburg daardoor niet een van de weinige plekken die relatief eenvoudig kan worden aangesloten op een tramverbinding? Is Rijnenburg niet bij uitstek de plek om grootschalig te bouwen?

De heer BOSWIJK (CDA): Mijnheer de voorzitter! Dat zal moeten blijken. Dit college zit er tot 2023 en u weet hoe lang planvoorbereiding duurt. Aan het begin van deze periode zullen wij grote locaties aanwijzen. Rijnenburg zou daar in kunnen passen. Dat zijn echter niet de 40.000 woningen waar dit college voor gaat zorgen, want wil je in Rijnenburg gaan bouwen met alle infrastructuur en alle voorbereiding, dan ben je een poosje verder. Dat gaat in deze periode niet meer gebeuren, al zouden wij dat wel willen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Wees voorzichtig met het noemen van allerlei getallen, want de provincie gaat daar beperkt over. Je kunt hooguit ruimte vrijgeven om te bouwen. Ralph de Vries had het twee colleges terug over 68.000 woningen en het werden een paar duizend woningen. Wat is uw mededeling aan de wethouders van Montfoort, Oudewater en Wijk bij Duurstede? Kunnen daar constructieve gesprekken plaatsvinden om aan de randen van hun gemeente hun bevolking een plek te geven om te wonen?

De heer BOSWIJK (CDA): Mijnheer de voorzitter! Jazeker. De rode contour is een punt geweest waarover wij pittig gediscussieerd hebben. Wij moeten onderkennen dat de rode contour zijn nut heeft gehad en nog steeds zijn nut heeft, want als randstedelijke provincie hebben wij het mooiste landschap. Rijd de provinciegrens over en je ziet het direct in het landschap. Dat komt doordat wij heel erg zuinig zijn geweest op het buitengebied en omdat wij ruimte nodig hebben om te recreëren en voor de boer. De rode contour heeft zijn functie, maar zoals u heeft kunnen lezen in het coalitieakkoord stapt de gedeputeerde een dezer weken in zijn auto en gaat bij de wethouders langs om de gesprekken aan te gaan. Hij zal samen met de gemeenten en met ons de voorwaarden formuleren, omdat wij niet in het kostbare buitengebied willen bouwen als een gemeente binnenstedelijk nog ruimte heeft. Er zijn dorpen en steden die nog ruimte hebben die nog niet is benut. Daarmee bedoel ik niet de trapveldjes en de parkjes, maar potentiële bouwlocaties die nog niet zijn aangepakt. Dat is een van de voorwaarden waarnaar wij gaan kijken.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Waarom denkt u dat beter te weten dan de gemeenten zelf? Waarom gaat u hen vertellen dat er een weiland weg moet? Zij hebben een gemeenteraad die dat veel beter kan bepalen dan wij hier vanuit de ivoren toren.

De heer BOSWIJK (CDA): Mijnheer de voorzitter! Dit zijn hele gevoelige punten en raadsleden zitten dicht op het vuur. Voor het algemeen belang is het dan soms beter om deze gevoelige beslissingen in de provincie te nemen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Ik hoor een Provinciaal Inpassingsplan waarin wij woningen gaan bouwen in dorpen waarmee de gemeenteraad het niet eens is. Dat is de uitholling van de lokale democratie. Het siert u niet om dat voor te stellen.

De heer VAN SCHIE (VVD): Mijnheer de voorzitter! De heer Boswijk zegt dat de randvoorwaarden voor het bouwen buiten de rode contour samen met de gemeenten worden opgesteld, terwijl ik de indruk kreeg dat het college daar al ideeën over had. Het moet kleinschalig, landschappelijk en er zijn randvoorwaarden in de strategische agenda toegezegd. Wij hadden verwacht dat deze randvoorwaarden in het coalitieakkoord zouden staan zodat wij vanaf vandaag zouden weten wat wij moeten doen. U zegt echter dat u de randvoorwaarden in een dialoog vaststelt. Dat vind ik fijn om te horen, maar daarover kunnen tegenstrijdige ideeën ontstaan. Hoe gaan wij dat oplossen?

De heer BOSWIJK (CDA): Mijnheer de voorzitter! Het is een heel ingewikkeld traject, omdat de belangen heel groot zijn. Het belang om te kunnen wonen, om groen te houden wat groen is en ruimte te houden voor de boer. Het zou ongeloofwaardig zijn als een aantal politici de voorwaarden opstelt. Wij hebben wel een aantal grote lijnen geschetst, maar deze moeten wel ten goede komen van de leefbaarheid. Wij gaan de woningnood van Amsterdam of Utrecht niet in Woerden of Oudewater oplossen. Wij willen niet het hele Groene Hart volbouwen, maar het is een grote trendbreuk waaraan voorbij wordt gegaan dat wij zeggen dat wij de rode contour gaan oprekken. Wij hebben meer tijd nodig om de voorwaarden op te stellen.

De heer VAN SCHIE (VVD): Mijnheer de voorzitter! De heer Boswijk zegt dat er tijd nodig is. Bij de energie-inpassingen krijgen gemeenten twee jaar en dan volgt er een PIP. De doelstelling van de energieagenda is om de volgende generatie schone energie te geven en om het klimaat te redden, terwijl wij de tijd nemen bij acute woningnood in onze gemeenten en kleine kernen. Kan het college een inzicht geven in wat die tijd is. Duurt het vier jaar en zien wij dan wel weer hoe het zit of gaan wij me-

ters maken in deze periode? Er liggen concrete plannen in Oudewater, IJsselstein en Wijk bij Duurstede. Gaan wij daar bouwen of niet?

De heer BOSWIJK (CDA): Mijnheer de voorzitter! Een wijziging van het bestemmingsplan neemt tijd in beslag. Wij gaan deze periode besluiten waar er gebouwd gaat worden. Ik hoop dat wij zo snel mogelijk gaan bouwen, maar vind maar eens de mensen die kunnen bouwen. Dat is nog een andere discussie. Wij gaan er alles aan doen wat binnen de macht van de provincie ligt om zo snel mogelijk de locaties en de ruimte te bieden om te gaan bouwen.

De heer WEIJERS (FvD): Mijnheer de voorzitter! De heer Boswijk maakte een interessante opmerking over de woningbouwopgave over het verschil tussen wat de markt vraagt en wat de samenleving vraagt. Kunt u ingaan op het verschil hiertussen? In de optimale vorm is dat namelijk hetzelfde.

De heer BOSWIJK (CDA): Mijnheer de voorzitter! Ik heb een uitgekauwd voorbeeld, maar ga hem toch nog een keer gebruiken. Ik woon in het prachtige Dik Tromdorp Kockengen tussen Amsterdam en Utrecht. Hier is dertig jaar niet gebouwd. Eindelijk wordt er weer gebouwd en inmiddels zijn de laatste woningen opgeleverd. Er is een enorme vraag naar starterswoningen en seniorenwoningen, maar welke woningen zijn er in Kockengen gebouwd? Dat zijn vrijstaande woningen van € 450.000 tot € 500.000. Dit zijn de woningen waarvan er al veel zijn. Je ziet dat hier veel mensen gaan wonen uit Amsterdam en Utrecht, terwijl de mensen die altijd al in Kockengen hebben gewoond daar niet meer kunnen wonen. Zo heb ik veel vrienden die niet meer in Kockengen kunnen wonen. Hierdoor zie je dat het verenigingsleven en het aantal leerlingen op basisscholen terugloopt. Utrecht is zo gewild dat wij Utrecht helemaal kunnen volbouwen en dan zal er nog steeds een tekort zijn aan woningen.

De heer WEIJERS (FvD): Mijnheer de voorzitter! Met de markt bedoelt u dus niet de projectontwikkelaars en investeerders, maar degene die er uiteindelijk gaat wonen; de consumentenmarkt.

De heer BOSWIJK (CDA): Mijnheer de voorzitter! Zo zou je dat kunnen zien.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! Bij het punt over de rode contour is er sprake van een trendbreuk; daar zijn wij blij mee. Dit is echter een van de onderwerpen die in het coalitieakkoord niet SMART geformuleerd is. Zou de heer Boswijk er wat voor voelen om het wat meer SMART te maken, zodat de gedeputeerde op de fiets stapt, alle gemeenten langsgaat en met de opdracht komt om te kijken welke woningen waar worden neergezet? Gemeenten zitten niet te wachten op een systematiek, maar op woningen.

De heer BOSWIJK (CDA): Mijnheer de voorzitter! Ik deel uw opmerking dat gemeenten zitten te wachten op woningen en niet op een systematiek. Om die woningen goed te realiseren moeten wij echter wel gebruikmaken van de systematiek. Daarvoor zijn er verschillende afwegingen. Als een dorp of stad behoefte heeft aan meer woningen, dan is het de vraag hoe dat landschappelijk is ingepast. Stel wij bouwen daar een aantal woningen, hoe zit het dan met de boer die daar al familiegeneraties lang zit? Dat zijn wezenlijke vragen waarnaar wij moeten kijken en het gaat over maatwerk. Wij kunnen in deze ivoren toren niet bedenken hoe wij het gaan doen, want dat gaat per gemeente verschillen. Dat vraagt tijd en het zou ongeloofwaardig zijn als wij al bedacht hadden hoe het gaat gebeuren, want wat in Oudewater nodig is, is in Kockengen of Nieuwe Ter Aa niet wenselijk. Dat is een grote en leuke uitdaging voor de gedeputeerde.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! Ik dank de heer Boswijk voor het belangrijkste zinnetje voor de komende vier jaar, namelijk: "Wij kunnen in deze ivoren toren niet bedenken hoe wij het gaan doen." Daar kunnen wij mee vooruit.

De heer BOSWIJK (CDA): Mijnheer de voorzitter! Er is een motie ingediend over het Provinciale Inpassingsplan. Wij zien het Provinciaal Inpassingsplan bij de energietransitie als een nucleaire optie. Het is niet zo dat wij over twee jaar vanaf vandaag op die knop drukken. Dat is iets wat wij in die situ-

atie moeten gaan bekijken. Het is wel een mogelijkheid om aan te tonen dat het geen vrijblijvendheid is.

Hetzelfde geldt in het geval van de motie van de SP. Ik heb gekeken in hoeverre wij dit überhaupt kunnen laten uitvoeren. Wij kunnen niet zeggen dat er meer betaalbare woningen komen waardoor wij met een Provinciaal Inpassingsplan komen zodat het is vastgelegd. Daar gaan wij niet over. Wij kunnen er wel op sturen, maar het is niet onze insteek om daarvoor een Provinciaal Inpassingsplan te gebruiken. Dat zal ingaan tegen de uitspraak dat wij het zoveel mogelijk van onderaf willen organiseren.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Ik pleit niet voor een nucleaire oplossing. Voor de zoekjes van de gedeputeerde aan de gemeenten hebben wij het voorstel dat zij met het openbaar vervoer moet reizen, want er kan alleen maar gebouwd worden bij OV-knooppunten. Dan weet je direct waar je moet zijn. Dat terzijde.

Waarom kun je wel een Provinciaal Inpassingsplan gebruiken bij de energietransitie en niet bij de woningbouw? Er is behoefte aan een bepaalde vorm van woningen in een bepaalde gemeente. Als deze niet gebouwd kunnen worden, dan zou je daar geen Provinciaal Inpassingsplan op kunnen zetten, omdat dat niet passend zou zijn. Als je daar woningen laat bouwen door een investeerder, dan komen er woningen waaraan geen behoefte is. Dat is geen oplossing.

De heer BOSWIJK (CDA): Mijnheer de voorzitter! Wij kunnen een Provinciaal Inpassingsplan gebruiken voor een energielandschap, een windmolen en voor woningen. De realiteit is dat het gros van de gemeenten staat te springen om woningen en hiervoor ruimte wil bieden. Bij windmolens zien wij dat het op korte termijn nodig is om bepaalde plannen voor het algemeen belang te realiseren. Nogmaals, een Provinciaal Inpassingsplan is een van de laatste opties.

De heer VAN SCHIE (VVD): Mijnheer de voorzitter! Ik heb een vraag aan mevrouw Poppe om een oordeel te kunnen vellen over deze motie. Het is congruent dat woningbouw valt onder de maatschappelijke opgaven die wij gaan inpassen. De betaalbaarheid die in het dictum wordt genoemd vinden wij lastig te duiden. Het college heeft een richting gegeven over wat betaalbaar is, namelijk 50% van de woningen in het sociale- of middensegment. Ik deel de mening van de heer Boswijk dat de provincie niet gaat over het programma van de woningbouw en dat wij dit aan de gemeenten moeten overlaten. Hoe moeten wij dan het dictum lezen, want de SP lijkt achterdochtig over wat daarmee bedoeld wordt.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! De betaalbare woningen die in het programma staan bevatten 50% voor het sociale en middeldure segment. De huur van sociale woningen bedraagt tot € 710 per maand en de middeldure huur gaat van € 710 tot € 1.000. Dat lijkt mij evident.

De heer VAN SCHIE (VVD): Mijnheer de voorzitter! Het is mij volkomen duidelijk wat het verschil tussen sociale en middeldure huur is. Is dat wat de SP beoogt met deze motie? Beoogt de SP een hoger percentage sociale huurwoningen? Beoogt de SP dat op te leggen aan de gemeenten of laat u de gemeenten daarin vrij? Het kan zijn dat de gemeenteraad van Utrecht daar anders over denkt dan de gemeenteraad van Veenendaal. Hoe moeten wij dat lezen?

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! De gemeenten zijn in zoverre vrij dat er gebouwd moet worden wat nodig is. Als de gemeente De Ronde Venen 25 villa's gaat bouwen terwijl er behoefte is aan ouderenwoningen, jongerenwoningen of sociale huurwoningen, dan moeten die woningen gebouwd worden in plaats van de villa's.

De VOORZITTER: Is het duidelijk mijnheer Van Schie? Dank u wel. De heer Boswijk is klaar met zijn betoog.

Mevrouw BOELHOUWER (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Ik heb een klein puntje van orde. Zoals u weet zijn wij allemaal volksvertegenwoordigers. Wij voeren graag het woord en wij voelen ons verantwoordelijk voor inwoners. Sommigen van de inwoners zitten op de tribune en voor hen duurt deze vergadering best lang. Ik wil niemand het woord ontnemen, maar vraag de heren Schaddel-

ee en Van Muilekom om het zo kort mogelijk te houden en ik roep mijn collega's op zich te beperken. Ik wil u niet de mond snoeren, maar met het oog op onze gasten is het goed om tempo te maken.

De VOORZITTER: Alleen de voorzitter kan de mond snoeren, maar u maakt een duidelijk punt van orde. De heer Van Muilekom, u weet wat u te doen staat.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Ik zal het kort houden. De PVV heeft een vraag gesteld over de cultuureducatie en waaraan het geld besteed gaat worden. Wij hebben de duidelijke keuze gemaakt om de cultuureducatie te richten op het voortgezet onderwijs en het vmbo. Het is een goed plan om dit te monitoren. Voor het hele thema waar je het geld aan uitgeeft is het goed om te monitoren wat je daarmee bereikt en wat het effect daarvan is.

De sociale agenda is door verschillende partijen genoemd. Dat is een apart onderwerp. De PvdA heeft zich in de onderhandelingen afgevraagd of het woord sociale agenda een apart woord is of dat alle programma's sociaal moeten zijn. Dit is allebei het geval. In de programma's wordt er aandacht gegeven aan de kwetsbare groepen in de samenleving op het gebied van wonen, de sociale voorzieningen zoals de bibliotheek en de bus en op het gebied van de energietransitie. Dat onderwerp gaan wij verder invulling geven.

Sport kunt u een nieuw onderwerp noemen. Er is een nationaal sportakkoord en er zijn sportakkoorden op lokaal niveau. In het nationaal sportakkoord wordt gezegd dat er een opgave ligt voor de regio en de provincie om daaraan verdere invulling te geven. De provincie Gelderland heeft hieraan invulling gegeven met een bak met geld erbij. Dat hebben wij niet, maar het stimuleren van bewegen in de openbare ruimte vinden wij wel een aandachtspunt en er moet een goede afstemming zijn tussen gemeenten voor voorzieningen en accommodaties. Het nieuwe college komt daarop terug.

Verschillende mensen hebben iets gezegd over hoe de organisatie ervoor staat en wat er moet gebeuren. Volgens ons moet er een versterking komen en moet de organisatie op orde komen. Dat moet vanaf dag een aandacht krijgen. Hoe je daarmee omgaat ligt bij de medewerkers, de bestuurders en de Statenleden. Het gaat erover hoe wij ons opstellen naar de gemeenten en onze inwoners toe en de samenwerking tussen de oppositie en de coalitie. Wij willen open, constructief en toegankelijk zijn. Die handschoen pakken wij op. Wij hopen van harte dat het spel op deze manier zal gaan in deze Staten en voor onze inwoners: open, constructief en toegankelijk. PS moet GS blijven adviseren, controleren en inspireren.

DENK heeft het charter diversiteit ingebracht en dat spreekt ons aan. Wij verzoeken u een keer te bespreken wat de provincie met dit onderwerp gaat doen, zodat er een afsprakenkader ontstaat die wij vastleggen. Het charter moeten wij eerst laden door te bespreken wat wij daaronder verstaan en wat onze speerpunten zijn.

Mevrouw BITTICH (DENK): Mijnheer de voorzitter! Uw voorstel klinkt prima. Als u het charter gezien heeft, dan weet u dat wij deze nog moeten bespreken om invulling te geven aan het charter voordat wij deze ondertekenen. Wat mij betreft is dat geen belemmering om de motie te aanvaarden.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de voorzitter! In de motie staat dat wij het charter ondertekenen, maar wij moeten dit eerst invulling geven. Wij moeten bespreken wat wij onder het charter verstaan, wat wij gaan doen en wat wij als eerste of later gaan doen. Dan kan het ingebracht worden in de Staten.

Mevrouw BITTICH (DENK): Mijnheer de voorzitter! Ik hoor de toezegging dat wij het charter gaan ondertekenen, maar dat wij nog moeten bespreken wat de invulling hiervan zal zijn.

De VOORZITTER: Het verzoek van de heer Van Muilekom is om de motie niet in stemming te brengen, maar deze aan te houden in afwachting van de discussie die hij heeft toegezegd.

Mevrouw BITTICH (DENK): Mijnheer de voorzitter! Ik zal uw voorstel overleggen met mijn fractie en zal daar later op terugkomen.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Daar laat ik het bij.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Wat duurt een vergadering lang achter de collegetafel. Ik stel voor dat wij een interruptiebalie voor GS-leden neerzetten, zodat wij af en toe mogen meedoen. Ik heb zes punten geformuleerd die ik ga bespreken.

De SGP had een mooie slotzin dat dit akkoord een groen begin is. Of zei hij 'een goed begin'? Wat ons betreft is dit akkoord een groen begin met een oranje tintje.

Door de VVD is gevraagd wat wij bedoelen met de natuur en of dit nog wel voor mensen is bedoeld. Wat ons betreft is de natuur voor mensen bedoeld, maar er zijn verschillende soorten natuur. Het nieuwe college wil de functies van de natuur op een slimme manier combineren. Een voorbeeld daarvan is het Ringpark Utrecht waar veel functies gecombineerd kunnen worden. Er is daar agrarische natuur – robuuste natuur – en de biodiversiteit kan op verschillende manier terugkomen – belevingsnatuur. Een ander voorbeeld is het Natuurpark Bloeyendael in Amersfoort bij bedrijventerrein De Wieken. Daar is zowel recreatieve natuur waar je een rondje kunt lopen in de lunchpauze als waterberging. Als je op die manier gaat kijken naar de functie van de natuur, dan is er geen tegenstelling tussen de natuur die voor mensen is bedoeld of voor de natuur; dat kan op veel plekken samengaan.

De PVV was bezorgd of wij het Akkoord van Utrecht wel gaan uitvoeren. Die zorg delen wij. Het Akkoord van Utrecht stamt uit 2013 en wij hebben de afgelopen jaren gezien dat de uitvoering daarvan langzaam gaat. Daarom hebben wij in het collegeakkoord opgenomen dat wij daar extra geld op inzetten. Ik daag de PVV uit om ons op dit onderdeel scherp te houden.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! In het akkoord staat dat er 400 hectare natuur extra komt. Is dat bovenop het Akkoord van Utrecht dat al moeilijk te realiseren was, omdat er niet genoeg geld was en mensen de gronden niet willen verkopen of is dat binnen het Akkoord van Utrecht zelf?

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! De 400 hectare natuur die wij extra gaan realiseren komt niet bovenop het Akkoord van Utrecht.

De PvdD sprak over groene slingers. Volgens mij zitten er veel groene slingers in het coalitieakkoord. Een daarvan is dat wij een grote ambitie hebben op het gebied van bodemdaling. Wij gaan inzetten op een reductie van de bodemdaling van 50%. U noemde de ambitie om naar 100% reductie van de bodemdaling te gaan. Volgens de meeste deskundigen die wij de afgelopen jaren daarover hebben gesproken is dat niet mogelijk. Het is wel goed om daar naartoe te werken. Bodemdaling moeten wij statenbreed oppakken om daar zo ver mogelijk mee te komen. U noemde het idee van het sluiten van deelakkoorden binnen de Staten. Het is een mooi idee om daarmee aan de gang te gaan op dit soort onderwerpen die statenbreed leven.

De SGP noemde een terecht punt over de landbouw. Landbouw is een grote ruimtevrager die niet als zodanig benoemd wordt in het akkoord. Veel oppervlakte wordt op dit moment ingezet voor de landbouw. Het college heeft niet de ambitie om dat terug te brengen, maar om de boer beter in balans te brengen in relatie tot de stad-landverbinding en de regionale voedselagenda. Wat ons betreft is een koe in de wei ook natuur.

De vrolijke noot kwam vanmiddag van mevrouw Hoek. Dat ging onder andere over het vislood. Daarmee gooide u een steen in de vijver. U maakte een goed punt, want het raakt aan het punt dat wij veel hebben genoemd in het akkoord, namelijk dat wij bij alle onderdelen moeten inzetten op gezondheid en kwaliteit. Er is een 'green deal' rond de aanpak van vislood. De waterschappen zijn daarmee bezig geweest. Het is aardig om te kijken hoe de provincie daaraan een bijdrage kan leveren. Breng dat punt nog een keer in en dan moeten wij daar stappen in kunnen zetten.

DENK zei dat dingen soms bijna te mooi zijn om waar te zijn. Laten wij ons best doen om de dingen die nu nog te mooi zijn om waar te zijn wel waar te maken de komende jaren.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Ik heb een vraag aan de heer Van Muilekom, want hij was snel achter het kathedertrokken. De afgelopen jaren hebben wij nogal wat meege- maakt op een aantal dossiers. Het enige wat ik daarvan terug kan vinden in het collegeakkoord, is dat wij de aanbevelingen van de accountant gaan overnemen. Dat vind ik nogal dun voor de problematiek die er ligt. In mijn bijdrage heb ik gevraagd wat de ideeën zijn om de organisatie weer op orde te krij- gen. Ik zou graag een handvat krijgen van wat daar gaat gebeuren en hoe PS wordt aangehaakt bij die ontwikkeling.

De VOORZITTER: De heer Van Muilekom zal uw vraag beantwoorden. Eerst heeft mevrouw Hoek nog een vraag aan de heer Schaddelee.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de voorzitter! Is het de heer Schaddelee bekend dat er een besluit is genomen in de Tweede Kamer, maar dat dit geldt tot 2021 en dat er minimaal 30% minder vislood in het water mag komen. De vele honderdduizenden kilo's vislood die al in het oppervlaktewater aan- wezig zijn worden niet genoemd. Per jaar komt er 54.000 kilo vislood bij in het gewone oppervlakte- water en 470.000 kilo vislood in het zeewater. Bent u bereid om hiervoor te gaan lobbyen bij uw col- lega's van de Tweede Kamer?

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Ik heb het idee dat mevrouw Hoek vist naar een toezegging, maar dit is niet het moment om een toezegging te doen. Dit is wel een on- derwerp dat prima aansluit bij alle dingen die wij in het akkoord hebben genoemd. Dit punt zouden wij kunnen oppakken, maar het gaat te ver om een toekomstig gedeputeerde te vragen om hiervoor te lob- byen in Den Haag. Bovendien heeft de Tweede Kamer hierover een motie aangenomen. De Tweede Kamer en de waterschappen staan niet stil. De komende jaren is de vraag aan ons wat de provincie hieraan kan doen.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de voorzitter! Ik heb nog geen antwoord gekregen op mijn vraag of de vermindering van het aantal landbouwdieren bespreekbaar is in de coalitie.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Ik heb uw vraag wel opgeschreven, maar daar heb ik geen goed antwoord op. Wat ons betreft is dit geen taboe, maar het is geen ambitie die wij hebben opgeschreven. Het college heeft daarover nog geen opvatting.

De VOORZITTER: Dan kunt u daar de volgende keer naar vragen als het college geïnstalleerd is.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de voorzitter! Dat zal ik doen.

De VOORZITTER: Dan mag de heer Van Muilekom de vraag van de heer Dercksen nog beantwoor- den.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Wij wachten al een tijdje op de adviezen van de accountant. In de onderhandelingen hebben wij erover gesproken dat wij deze adviezen erg be- langrijk vinden en een urgentie geven om deze zo snel mogelijk op te pakken. Zoals u weet start de nieuwe provinciesecretaris een dezer dagen. Uit de adviezen moet een verbeteringsprogramma komen van zaken die wij gaan aanpakken. De nieuwe gedeputeerde die zich met de organisatie bezig gaat houden moet samen met de provinciesecretaris een plan maken voor wat wij gaan doen in welk tempo. PS moet daarin zoveel mogelijk meegenomen worden in de verbeterstappen die in voorbereiding zijn en hoe wij daarmee doorgaan. Wij hopen dat de verbeteradviezen van de accountant zo snel mogelijk duidelijk worden.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Laat ik noteren dat u ons daarin meeneemt. De accountant geeft adviezen met name waar het de financiën en de jaarrekening betreft. De accountant

gaat geen organisatorische adviezen geven. Natuurlijk is er een financieel probleem, maar dat is begonnen bij een organisatorische misser bij de klacht van de klokkenluider. Als u alleen gaat luisteren naar wat de accountant gaat zeggen, dan komen wij niet veel dichterbij de oplossing, want het probleem is veel breder. Ik had gehoopt dat dit duidelijker geaccentueerd zou zijn in het collegeakkoord en dat u daar al dieper over nagedacht heeft dan waar u op dit moment blijk van geeft. Ik hoop dat u ons op korte termijn informeert over de manier waarop de problematiek zal worden aangepakt.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Dat zullen wij het nieuwe college meegeven.

De VOORZITTER: Wij hebben met elkaar ruim de tijd genomen om het coalitieakkoord te bespreken. Kan ik vaststellen dat wij dat voldoende gedaan hebben om besluitvorming te plegen over de moties? Over het coalitieakkoord wordt verder geen besluitvorming gepleegd. U heeft verschillende toezeggingen gekregen en afspraken gehoord. Gaan de Staten ermee akkoord dat ik overga tot de besluitvorming over de motie.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! Ik had rekening gehouden met een tweede termijn. Ik heb nog een motie voorbereid over de rol van de provincie in diverse samenwerkingen. Wij hebben veel ambities die wij vorm willen geven.

De VOORZITTER: U kunt uw motie indienen.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! De SGP dient een motie in over de bezinning van het college. In het coalitieakkoord lezen wij wat het college allemaal wil. Dat vraagt om een bepaalde rol die wij aannemen. Dit is wellicht meer de regierol. Wij vinden het van belang dat wij vanaf de start afspreken welke rol de provincie aanneemt in diverse samenwerkingen. Daartoe dien ik een motie in die oproept een visie op te stellen waarin de provincie aangeeft hoe de samenwerking met gemeenten, regioverbanden, samenwerkingsverbanden, samenwerkingspartners en uitvoeringsorganisaties wordt vormgegeven.

Motie M27 (SGP): bezinnen op rol provincie

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 5 juni 2019;

gehoord de beraadslagingen over het coalitieakkoord Nieuwe Energie voor Utrecht;

constaterende dat:

het college als belangrijke ambitie formuleert om een 'goede samenwerking tussen de gemeenten, de waterschappen, de regioverbanden en de provincie' te hebben 'om tot ambitieuze plannen en afspraken te komen met het Rijk';

overwegende dat:

- *de afgelopen jaren verschillende keren vragen zijn gerezen over de rol van de provincie in relatie tot samenwerkingsverbanden, regio's, gemeenten en waterschappen;*
- *de samenwerking op regionaal niveau de komende jaren verder versterkt gaat worden, onder meer door de RES en de ROM;*
- *de Omgevingsvisie vraagt om een nieuwe bestuursstijl in de omgang met gemeenten;*

verzoekt GS:

een visie op te stellen waarin het aangeeft hoe de samenwerking met gemeenten, regioverbanden (zoals UIO, Regio Amersfoort en FoodValley), samenwerkingsverbanden (zoals recreatieschappen), samenwerkingspartners (zoals de gebiedscoöperaties) en uitvoeringsorganisaties (zoals de EBU) wordt vormgegeven.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De motie is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. De wordt in het statensysteem gezet en kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld. Wij wachten op de totstandkoming van de stemlijst. Ik schors de vergadering voor enkele ogenblikken totdat de stemlijst gereed is.

Schorsing van 16.36 uur tot 16.47 uur.

Stemverklaringen en stemming.

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering. Wij zijn bezig met de bespreking van het coalitieakkoord 2019-2023. Wij zijn aangekomen bij de besluitvorming over een zestal moties. Per motie kijk ik naar de fracties of er behoefte is aan het afleggen van een stemverklaring. Daarna gaan wij over tot de besluitvorming. Wij beginnen met motie M22, ingediend door de VVD en een aantal andere fracties. Is er behoefte aan een stemverklaring?

De heer DE DROOG (D66): Mijnheer de voorzitter! D66 is het eens met de geest van deze motie. Wij zien nog wel een lastig punt in het tweede punt van het dictum. Dat zit met name in de haalbaarheid hiervan. De indienende partijen mogen erop rekenen dat D66 zich zal blijven inspannen voor tijdige financiële transparantie, maar deze motie in deze vorm zullen wij niet steunen.

Mevrouw d'HONDT (PvdA): Mijnheer de voorzitter! De PvdA sluit zich aan bij de stemverklaring van D66.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de voorzitter! De PvdD is voor financiële transparantie, maar wij vermoeden dat de achterliggende motivatie van de motie de 'haalbaar-betaalbaar discussie' is. Daarin willen wij niet verzanden bij goede initiatieven. Daarom stemmen wij tegen deze motie.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Motie M22 had veel korter gekund. Er is geen financiële paragraaf, dus zorg dat deze er komt. Wij zullen voor deze motie stemmen.

De VOORZITTER: Dan gaan wij over tot de besluitvorming. Op voorstel van het fractievoorzittersconvent gaan wij dat proberen met handopsteken.

Provinciale Staten verwerpen de motie M22 bij handopsteken. Voor de motie hebben gestemd de fracties van de VVD, FvD, PVV, SGP, 50Plus en DENK.

De VOORZITTER: Dan gaan wij over naar motie M23, ingediend door de SP. Is er behoefte aan een stemverklaring?

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Wij zullen voor de motie M23 stemmen. Bij het eerste punt van het dictum gaan wij ervan uit dat het binnen de juridische mogelijkheden van de huidige concessie moet passen. Bij het tweede punt van het dictum gaan wij ervan uit dat dit zijn beslag zal krijgen bij de reguliere cyclus rond de vervoersplannen.

De heer DE DROOG (D66): Mijnheer de voorzitter! D66 sluit zich aan bij de stemverklaring van GroenLinks.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Ik had het idee dat het nieuwe college deze motie al oarmde. Daarom is dit voor mij een overbodige motie, maar het college gaat voor deze motie stemmen. In verband met de overbodigheid zullen wij tegen deze motie stemmen.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! De motie is door het beoogde college niet overgenomen. Daarom brengen wij de motie in stemming.

De VOORZITTER: Dan gaan wij over tot de besluitvorming bij handopsteken.

Provinciale Staten aanvaarden de motie M23 bij handopsteken. Tegen de motie hebben gestemd de fracties van de VVD, FvD en PVV

De VOORZITTER: Is er behoefte aan een stemverklaring bij motie M24, ingediend door de SP en DENK?

De heer VAN SCHIE (VVD): Mijnheer de voorzitter! Wij zijn niet enthousiast over Provinciale Inpassingsplannen en als deze zich gaan begeven op het beleidsterrein van gemeenten dan zijn wij daar niet voor. Daarom zullen wij tegen motie M24 stemmen.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de voorzitter! De PvdD begrijpt de sympathieke intentie van de motie M24, maar ziet grote gevaren van het bouwen buiten de rode contour en grootschalige bouwlocaties waar wij deze niet willen hebben. Daarom stemmen wij tegen deze motie.

De VOORZITTER: Dan gaan wij over tot de besluitvorming van motie M24.

Provinciale Staten verwerpen de motie M24 bij handopsteken. Voor de motie hebben gestemd de fracties van SP, 50Plus en DENK.

De VOORZITTER: Is er behoefte aan een stemverklaring bij de motie M25, ingediend door de SGP?

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de voorzitter! Dit is een sympathieke motie die ongelukkig geformuleerd is. De PvdD is ervoor om eerst de daken te benutten, maar sluit landbouwgronden niet bij voorbaat 100% uit. Daarom stemmen wij tegen deze motie.

De heer WEIJERS (FvD): Mijnheer de voorzitter! Wij kunnen de motie steunen, onder de voorwaarde dat er geen provinciale gelden in gaan zitten. Wij beschouwen de aankoop en de plaatsing van zonnepanelen als een private aangelegenheid.

De heer BOSWIJK (CDA): Mijnheer de voorzitter! Een constructieve zonneladder staat in het coalitieakkoord genoemd. Daarom zullen wij tegen deze motie stemmen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Het is beter om landbouw- en natuurgronden te sparen en daarvoor daken te gebruiken voor zonnepanelen. Echter, zonnepanelen op daken maken de energienota voor Nederlander eveneens onbetaalbaar. Wij zullen tegen deze motie stemmen.

Mevrouw POPPE (SP): Geen zonnepanelen op natuur- en landbouwgronden is voor de SP wel erg absoluut, maar omdat dit is totdat het akkoord landelijk ingaat kunnen wij hiermee leven.

De VOORZITTER: Dan gaan wij over tot de besluitvorming van motie M25.

Provinciale Staten verwerpen de motie M25 bij handopsteken. Voor de motie hebben gestemd de fracties van FvD, SP, SGP en 50Plus.

De VOORZITTER: Dan gaan wij over naar de stemverklaring bij motie M26.

Mevrouw BITTICH (DENK): Mijnheer de voorzitter! DENK heeft besloten de motie aan te houden met de voorwaarde dat het charter diversiteit op korte termijn wordt geagendeerd in de commissie.

De VOORZITTER: De motie M26 is ingetrokken.

Is er behoefte aan een stemverklaring bij motie M27, ingediend door de SGP?

De heer VAN SCHIE (VVD): Mijnheer de voorzitter! Wij hebben alleen het dictum van de motie gelezen, omdat wij zo snel na het indienen hiervan hierover moeten besluiten. Het dictum sprak ons zeer aan. Daarom zullen wij voor deze motie stemmen.

Provinciaal Staten aanvaarden de motie M27 bij handopsteken.

Benoeming leden van het nieuwe college van GS.

De VOORZITTER: Veel mensen zitten geduldig te wachten op het benoemen van de leden van het nieuwe college van Gedeputeerde Staten. Ik zal uitleggen wat mijn voorstel is voor de behandeling. Ik zal eerst de fractievoorzitters of vice-fractievoorzitters van de beoogde coalitie vragen welke kandidaat zij voor de benoeming tot gedeputeerde voordragen. Vervolgens vraag ik aan twee voorgedragen gedeputeerden mevrouw Bruins Slot en de heer Strijk zich heel kort aan u voor te stellen vanachter het spreekgestoelte. De andere drie kandidaat-gedeputeerden zijn goede bekenden in dit huis, zodat de voorstelronde voor hen achterwege gelaten kan worden.

Ik heb besloten om mevrouw Veen, mevrouw Keller, mevrouw De Haan en mevrouw De Man te vragen om de commissie van stemopneming te vormen. Die benoeming hebben zij geaccepteerd en mevrouw De Man is hoofdstemopnemer. Hen verzoek ik om alvast achter de collegetafel zitting te nemen om straks de stemmen te tellen. Na de voordracht en na de voorstelronde van twee van de kandidaat-gedeputeerden gaan wij per gedeputeerdezetel stemmen. Is het helder hoe de procedure zal verlopen? Dat is fantastisch.

Mevrouw Boelhouwer heeft bij dit punt het woord gevraagd.

Mevrouw BOELHOUWER (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Het is de fractie van GroenLinks een grote eer om haar huidige fractievoorzitter voor te dragen als gedeputeerde: Huib Peter van Essen.

De heer BOSWIJK (CDA): Mijnheer de voorzitter! De afgelopen weken hebben wij gezien dat er wat verontrusting was over de man-vrouwverhouding. De kandidaat die wij gaan voorstelling heeft ervaring in het werken in een mannenwereld als veteraan, dus wees gerust. Trots en ontzettend blij mogen wij aan u voorstellen mevrouw Hanke Bruins Slot.

De heer DE DROOG (D66): Mijnheer de voorzitter! D66 draagt een mooie kandidaat aan u voor die met plezier de komende jaren voor u aan de slag zal gaan: Robert Strijk.

Mevrouw d'HONDT (PvdA): Mijnheer de voorzitter! De PvdA is trots dat zij na elf jaar weer terugkeert in het college. Het is mij een groot genoegen om daarbij voor te dragen onze eigen Rob van Muilekom.

Mevrouw RIKKOERT (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! De ChristenUnie draagt graag haar fractievoorzitter voor: Arne Schaddelee.

De VOORZITTER: Er zijn vijf voordrachten gedaan. Ik vraag mevrouw Bruins Slot om zich kort aan ons voor te stellen.

Mevrouw BRUINS SLOT (kandidaat-gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Al meer dan de helft van mijn leven woon ik in de provincie Utrecht. Ik vind het geweldig dat ik voor de inwoners van de provincie Utrecht aan de slag mag gaan. Aan het eind van de vorige eeuw landde ik in de stad Utrecht om te gaan studeren. Na die studie ging ik in Den Haag aan de slag bij het ministerie van Binnenlandse Zaken. Daarbij heb ik mij ooit nog bezig gehouden met de dualisering van het provinciebestuur.

Toen ik zestien jaar was had ik twee dromen. De eerste was om rechten te studeren en de tweede was om militair te worden. Op dat moment besloot ik om het roer om te gooien en te gaan leidinggeven. Ik deed de Koninklijke Militaire Academie. Ik werd pelotonscommandant pantserhouwitser voor 25 mannen en 1 vrouw en ik mocht snel op uitzending in 2008 naar Uruzgan in Afghanistan. Daar heb ik een hele waardevolle periode meegemaakt.

In 2010 besloot ik te solliciteren als Tweede Kamerlid. Dat heb ik gedaan, omdat ik mij toen niet goed kon vinden in het stopzetten van een missie in Afghanistan. Ik zag dat de militairen daar goed werk deden en dat wij de samenleving beter maakten. Zo ben ik in 2010 in de Tweede Kamer terechtgekomen. Ik heb mij bezig gehouden met zorg, sport, defensie en binnenlandse zaken.

Ik vind het geweldig dat ik voor deze mooie provincie aan de slag mag gaan en dat ik met u mag samenwerken om concrete plannen uit te voeren in samenwerking met de inwoners, de organisatie en met u. Utrecht is een provincie waar het goed wonen, werken en leven is. Daar moeten wij heel zuinig op zijn om dat zo te houden. Daar wil ik graag een bijdrage aan leveren. (Applaus)

De VOORZITTER: Dank u wel, mevrouw Bruins Slot. Ik geef het woord aan de heer Strijk.

De heer STRIJK (kandidaat-gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Het is een eer dat ik vandaag voor u mag staan en dat ik ben voorgedragen door de fractie van D66 als gedeputeerde voor deze mooie dynamische provincie. Eerlijk is eerlijk, dat vind ik best een beetje spannend. U kent mij nog niet en ik ken u nog niet. Ik ken deze provincie nog niet heel goed en ik heb nog nooit in het provinciaal bestuur gewerkt. Toch is het een gezonde spanning, want ik ben wel acht jaar wethouder geweest en heb ervaring in het openbaar bestuur.

In de rol van wethouder werkte ik veel samen met de provincie. Ik neem goed mee hoe lokale gemeentebesturen kijken naar de samenwerking met het provinciaal bestuur. Dat helpt mij. In mijn rol van wethouder in Leiden ben ik de provincie Utrecht tegengekomen. Dat was toen wij streefden naar de Unesco werelderfgoedstatus, bij het samenwerken aan Science Parken en bij het belang van het openbaar vervoer tussen de steden Utrecht en Leiden, waarbij wij met de provincies en de twee steden samenwerkten.

Ik ben Robert Strijk, ik ben 54 jaar oud en op dit moment nog woonachtig in Leiden. Daar ben ik net naar terugverhuisd, want afgelopen weekend heb ik de boel opgepakt in Zwijndrecht waar in tot van nacht waarnemend burgemeester was. Ik moet mij excuseren voor de borrel na afloop. Ik zal snel weg gaan naar Zwijndrecht, omdat ik daar om 19.00 word verwacht bij de raadsvergadering waar ik de keten moet overdragen aan mijn opvolger.

Tot ik pakweg 40 jaar was heb ik in het bedrijfsleven gewerkt. Het laatste jaar was ik directeur van een MKB-bedrijf van 60 tot 70 werknemers. Ik heb doelbewust de stap gemaakt naar het openbaar bestuur, omdat ik het waardevol, zinvol en leuk vind om directer wat te betekenen voor onze samenleving. Ik startte mijn carrière bij een accountantskantoor. Dat helpt mij tot op de dag van vandaag bij het omgaan met begrotingen en jaarrekeningen en bij het nemen van beslissingen en hierover verantwoording af te leggen.

Ik heb zin om in deze provincie aan de slag te gaan. Ik kijk uit naar de samenwerking met de leden van Provinciale Staten en nadrukkelijk met u allen. Houdt u mij scherp daar waar ik dat wellicht af en toe niet goed doe. Ik kijk uit naar deze periode en ik zal mij inzetten met heel veel nieuwe energie voor Utrecht. (Applaus)

De VOORZITTER: Dank u wel, mijnheer Strijk. Ik vraag de bode om de stembriefjes voor de eerste stemronde uit te delen. Dan gaan wij over de eerst gekandideerde gedeputeerde stemmen. U wordt gevraagd om de naam op het stembiljet op te schrijven. De naam die door mevrouw Boelhouwer is voorgedragen, is de naam van de heer Van Essen. Wij wachten de stemming af. Ik vraag u om bij de gehele stemprocedure op uw stoel te blijven zitten.

Mevrouw BOELHOUWER (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Op het eerste briefje schrijf je de naam van de eerste kandidaat die ik heb voorgedragen. Ik geloof dat dit niet voor iedereen even duidelijk is, dus ik hoop dat er geen fouten zijn gemaakt.

De VOORZITTER: De stembriefjes voor de stemming over de eerste gedeputeerde zijn opgehaald. Het stembureau gaat deze stembriefjes tellen. Ik vraag de bode om de stembriefjes voor stemronde

twee uit te delen. U wordt gevraagd om de naam op te schrijven van de voorgedragen kandidaat van het CDA: mevrouw Bruins-Slot.

Ik heb een seintje ontvangen van het stembureau dat zij de stemming over de eerste kandidaat-gedeputeerde is afgerond. Ik geef mevrouw De Man het woord.

Mevrouw DE MAN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Er zijn 46 stemmen uitgebracht, waarvan 41 stemmen op Huib van Essen, 1 stem op mevrouw Boelhouwer en 4 blanco stemmen.

De VOORZITTER: Ik concludeer dat de heer Van Essen is gekozen tot gedeputeerde. (Applaus)

Ik zie dat de stembriefjes voor de tweede kandidaat-gedeputeerde zijn opgehaald. Het stembureau zal deze stembriefjes gaan tellen. Ik vraag de bode om de stembriefjes voor de derde kandidaat-gedeputeerde uit te delen. Als u de voordracht van D66 wilt volgen, dan schrijft u op het stembriefje de naam van de heer Strijk.

Het stembureau geeft aan dat het een uitslag heeft voor de tweede gedeputeerde. Ik geef het woord aan mevrouw De Man.

Mevrouw DE MAN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Er zijn 46 stemmen uitgebracht, waarvan 45 stemmen op mevrouw Bruins-Slot en 1 blanco stem.

De VOORZITTER: Daarmee is mevrouw Bruins-Slot benoemd tot gedeputeerde. (Applaus)

De stembriefjes voor de derde stemronde zijn opgehaald en worden thans geteld door het stembureau. Ik vraag de bode om de stembriefjes voor de vierde kandidaat-gedeputeerde uit te delen. De PvdA heeft de heer Van Muilekom voorgedragen als kandidaat-gedeputeerde. Als u die voordracht wilt volgen, dan schrijft u de naam van de heer Van Muilekom op het stembriefjes.

De stemmen voor de derde kandidaat-gedeputeerde zijn geteld door het stembureau. Ik geef het woord aan mevrouw De Man.

Mevrouw DE MAN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Er zijn 46 stemmen uitgebracht, waarvan 45 stemmen op de heer Strijk en 1 blanco stem.

De VOORZITTER: Daarmee is de heer Strijk benoemd tot gedeputeerde. (Applaus)

De stembriefjes voor de vierde stemronde zijn opgehaald en worden thans geteld door het stembureau. Ik vraag de bode om de stembriefjes voor de vijfde kandidaat-gedeputeerde uit te delen. Dat is de kandidaat die is voorgedragen door de ChristenUnie: de heer Schaddelee. Als u de voordracht van de ChristenUnie wilt volgen schrijft u de naam van de heer Schaddelee op het stembriefjes.

De stemmen voor de vierde kandidaat-gedeputeerde zijn geteld door het stembureau. Ik geef het woord aan mevrouw De Man.

Mevrouw DE MAN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Er zijn 46 stemmen uitgebracht, waarvan 42 stemmen op de heer Van Muilekom, 2 stemmen op mevrouw d'Hondt en 2 blanco stemmen.

De VOORZITTER: Daarmee is de heer Van Muilekom benoemd tot gedeputeerde. (Applaus)

De stemmen voor de vijfde kandidaat-gedeputeerde zijn geteld door het stembureau. Ik geef het woord aan mevrouw De Man.

Mevrouw DE MAN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Er zijn 46 stemmen uitgebracht, waarvan 31 stemmen op de heer Schaddelee, 6 stemmen op mevrouw De Haan en 9 blanco stemmen.

De VOORZITTER: Daarmee is de heer Schaddelee benoemd tot gedeputeerde. (Applaus)
Ik dank het bureau voor de stemopneming heel hartelijk voor het verrichte werk en distantieer hen bij dezen van hun taak.

Beëdiging van de leden van het nieuwe college van GS.

De VOORZITTER: Wij gaan over tot de beëdiging van de zojuist benoemde gedeputeerden. Ik vraag hen alle vijf naar voren te komen en in een boog te gaan staan, zodat ik de eed en de belofte kan afnemen. Ik verzoek u allen te gaan staan.

De heer Van Essen, mevrouw Bruins Slot en de heer Schaddelee hebben aangegeven de eed te willen afleggen. De heer Strijk en de heer Van Muilekom zullen de belofte afleggen. Ik zal eerst de eed voorlezen en dan voor de gedeputeerden gaan staan, zodat eerst de heer Van Essen, mevrouw Bruins Slot en de heer Schaddelee de eed kunnen afleggen door de eed te beantwoorden met de woorden 'Zo waarlijk helpe mij God Almachtig'. Daarna ga ik de belofte voorlezen.

"Ik zweer dat ik om tot gedeputeerde benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk onder welke naam of voorwendsel ook enige gift of gunst heb gegeven of beloofd.
Ik zweer dat ik om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.
Ik zweer dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als gedeputeerde naar eer en geweten zal vervullen."

De heer VAN ESSEN (gedeputeerde): Zo waarlijk helpe mij God Almachtig.

Mevrouw BRUINS-SLOT (gedeputeerde): Zo waarlijk helpe mij God Almachtig.

De heer SCHADDELEE (gedeputeerde): Zo waarlijk helpe mij God Almachtig.

De VOORZITTER: Dan ga ik over tot het voorlezen van de belofte en dan vraag ik u te antwoorden met de woorden 'Dat verklaar en beloof ik'.

"Ik verklaar dat ik om tot gedeputeerde benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk onder welke naam of voorwendsel ook enige gift of gunst heb gegeven of beloofd.
Ik verklaar en beloof dat ik om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.
Ik beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als gedeputeerde naar eer en geweten zal vervullen."

De heer STRIJK (gedeputeerde): Dat verklaar en beloof ik.

De heer VAN MUILEKOM (gedeputeerde): Dat verklaar en beloof ik.

(Applaus)

Overhandigen van de bloemen en fotomoment.

De VOORZITTER: Ik vraag de nieuwe gedeputeerden om achter de collegetafel plaats te nemen.
(Applaus)

Ik begrijp uw behoefte om over te gaan tot de felicitaties. Ik vraag nog even uw geduld, omdat er nog een aantal andere benoemingen aanstaande zijn. Daarna is er alle gelegenheid voor de felicitaties. U mag allemaal gaan zitten.

Wij zijn heel tevreden met de aanblik van een vijftal nieuwe gedeputeerden. Dat heeft de consequentie dat een drietal van de nieuwe gedeputeerden een andere functie met onmiddellijke ingang verliezen, namelijk het mooie ambt van lid van Provinciale Staten van de provincie Utrecht. Het is gebruikelijk om hen kort toe te spreken en een cadeautje te overhandigen. Ik begin bij de heer Van Muilekom.

Rob, jij schijnt nooit heel enthousiast te zijn geweest over het idee om op de statenmaandag die wij vroeger hadden in de ochtend vergaderingen of bijeenkomsten te plannen. Jij kon er op maandagochtend niet bij zijn, want dan moest jij werken. Ik kan bekennen dat die houding af en toe een lichte ergernis bij de griffie heeft weten op te wekken. Nu zul jij er niet meer aan ontkomen om op maandagochtend tot onze beschikking en tot beschikking van de Staten te zijn. Wij zijn allemaal dienstbaar aan de provincie en de Staten in de rol van dagelijks bestuurder.

Jij bent een drukbezet man of jij bent het niet. Men kan jou niet betrappen op ledigheid. Kijk alleen naar de oneindige lijst beleidsthema's waarover jij jou de afgelopen jaren met jouw brede, abstracte en integrale blik hebt gebogen. In alfabetische volgorde zijn dat: bestuur, economie, toerisme, energietransitie, Europa, financiën, landelijk gebied, leefbaarheid, mobiliteit, natuur, omgevingsvisie, ruimtelijke ontwikkelingsstrategie, transformatieopgave, wonen en binnenstedelijke ontwikkeling. Het mag een wonder heten dat die overdaad niet tot agendaperikelen zou leiden. Anderzijds, 'If you want something done, ask a busy man'. Er valt nogal wat te doen de komende periode, dus dat komt mooi uit.

Behalve een drukbezet man, ben jij Amersfoorter waar jij ooit wethouder was en waar jij bestuurslid bent van Petje af Amersfoort. Namens de hele organisatie zeg ik: petje af Rob van Muilekom. Dank voor alles wat jij hebt bereikt en nog gaat bereiken. Jouw agenda zul je voor de provincie helemaal schoon moeten vegen. Dank je wel. (Applaus)

Arne Schaddelee tweette: "De fiets onder stof vandaan halen gaat. Dat gaat een van missies worden als ik volgende week gekozen word tot gedeputeerde mobiliteit in de @ProvUtrecht namens de @CUProvUtrecht." Jij hebt meer ambities, zoals een goed en transparant bestuur dat recht doet aan burgers. In die zin zag jij de locatie waar het nieuwe provinciale collegeakkoord gepresenteerd werd, namelijk de glasblazerij in Leerdam, als een symbolische locatie. De plek staat namelijk voor een glashelder en doorzichtig provinciaal bestuur. Een bestuur dat vaker het provinciehuis uit gaat. Jij weet dat jij mijn steun daarin hebt. Jij gaat jou de komende vier jaar richten op de gebieden mobiliteit, vergunningverlening, toezicht en handhaving, communicatie en participatie. Op dit moment ga ik de afgelopen acht jaar memoreren.

Jij hebt een stevige oppositie gevoerd. Gevat, soms scherp van toon, gedurfd, spontaan en risico nemend. Jij was typisch een jonge hond, maar met een authentiek geluid en altijd bereid om mee te denken en mee te doen. Ik noem de verkiezingscommissie, de voorbereiding van de stranddagen op 2 en 3 juli en de klankbordgroep communicatie. Over communicatie gesproken: dat zit wel goed bij jou. Jij bent de baas van jouw eigen communicatieadviesbureau en jij weet alles van de juiste mediamix te voorzien. In deze wereld van big data en communicerende koelkasten zorg jij ervoor dat de boodschap aankomt. Daarvoor dank ik jou, Arne. (Applaus)

Huib van Essen, het is altijd fijn om iemand in de zaal te hebben die precies weet waarover hij spreekt; zeg maar gerust exact. Dat is meteen de naam van de werkgroep van GroenLinks waar jij als technisch natuurkundige medeoprichter van bent. Jij bent zeer inhoudelijk deskundig waar het gaat over duurzame mobiliteit en energie. Jij bent een autoriteit op dit terrein. De afgelopen vijftien jaar adviseerde jij nationale en Europese overheden over grote vraagstukken rondom verkeer en milieu.

Behalve zeer inhoudelijk deskundig, ben jij zeer bevlogen. Dat blijkt zowel uit de elektrische auto die jij rijdt als uit de mooie groene lakschoenen die jij soms draagt. Vertel mij de kleur van uw veters en ik zal zeggen wat uw politieke denominatie is. Men heeft jou hier sinds 2015 leren ken-

nen als een groot Ajax-fan en een trouwe aanwezige bij de werkbezoeken en infosessies. Als Statenlid toonde jij jou scherp in het debat en haalde jij concrete resultaten binnen door in te zetten op slimme coalities.

Jij wordt gedeputeerde op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling, omgevingsvisie, energietransitie en klimaat. Misschien dat jij in deze functie nog wat aan jouw acteeropleiding hebt. Elk gremium is ten slotte een podium. Ik begrijp dat jij tijdens jouw studie faam hebt gemaakt als cabaretier. Hoe dan ook, dank voor jouw lobbyen, debatteren en samenwerking. Dank voor de resultaten die jij hebt weten te boeken. Succes in jou volgende functie. (Applaus)

Alle drie ontvangen jullie de bijbehorende roemer die alle afscheidnemende Statenleden krijgen. Dank jullie wel. (Applaus)

Overhandigen van de roemers.

Statenvoorstel ontheffing ingezetenschap van de heer drs. R.C.L. Strijk (D66) te Leiden.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het statenvoorstel ontheffing ingezetenschap van de heer R.C.L. Strijk (D66), PS2019PS17.

Onderzoek geloofsbrieven van de heer D. Oude Wesselink (GroenLinks) te Utrecht, de heer H. de Harder (ChristenUnie) te Bunschoten-Spakenburg en mevrouw H.M. Lejeune-Koster (PvdA) te Linschoten.

De VOORZITTER: Aan de orde is het onderzoek naar de geloofsbrieven van de heer Oude Wesselink, de heer De Harder en mevrouw Lejeune die de drie vacatures zullen invullen van de zojuist afscheid genomen hebbende Statenleden. De commissie voor het onderzoek van de geloofsbrieven heeft hun geloofsbrieven onderzocht. Ik geef het woord aan mevrouw Hoek.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de voorzitter! Aan de Provinciale Staten van Utrecht, ter voldoening aan uw opdracht hebben wij onderzocht de geloofsbrieven en de daarbij behorende bescheiden die de benoemd verklaarde leden de heer Oude Wesselink van GroenLinks, mevrouw Lejeune van de PvdA en de heer De Harder van de ChristenUnie aan uw vergadering hebben toegezonden in de vacature ontstaan door de opzegging van het Provinciale Statenlidmaatschap van de heer Van Essen van GroenLinks, de heer Van Muilekom van de PvdA en de heer Schaddelee van de ChristenUnie. Aangezien voorts niet is gebleken dat de benoemd verklaarden niet voldoen aan de vereisten voor het lidmaatschap voor de Provinciale Staten in artikel 10 van de Provinciewet gesteld, noch dat er van enige strijd met artikel 13 van de Provinciewet sprake zal zijn, is naar onze mening aan de voorschriften der wet voldaan. Wij stellen u voor de heer Oude Wesselink van GroenLinks, de heer De Harder van de ChristenUnie en mevrouw Lejeune van de PvdA als lid van de Provinciale Staten toe te laten.

De VOORZITTER: Dank u wel, mevrouw Hoek. Dank voor het werk dat door uw commissie is verricht. Ik vraag de heer Oude Wesselink, mevrouw Lejeune en de heer De Harder naar voren te komen.

Beëdiging van de heer D. Oude Wesselink (GroenLinks) te Utrecht, de heer H. de Harder (ChristenUnie) te Bunschoten-Spakenburg en mevrouw H.M. Lejeune-Koster (PvdA) te Linschoten.

De VOORZITTER: Ik verzoek u allen te gaan staan. Bij deze nieuwe Statenleden zal ik de eed dan wel de belofte afnemen. De heer Oude Wesselink en mevrouw Lejeune hebben aangegeven de belofte te zullen afleggen en de heer De Harder heeft aangegeven dat hij de eed zal afleggen. Eerst zal ik de eed voorlezen en vragen aan de heer De Harder om daarop te antwoorden met de woorden 'Zo waarlijk helpe mij God Almachtig'!

"Ik zweer dat ik om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk onder welke naam of voorwendsel ook enige gift of gunst heb gegeven of beloofd.

Ik zweer dat ik om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.

Ik zweer dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen."

De heer DE HARDER (ChristenUnie): Zo waarlijk helpe mij God Almachtig.

De VOORZITTER: Dan lees ik de belofte voor die door de heer Oude Wesselink en mevrouw Lejeune zal worden afgelegd.

"Ik verklaar dat ik om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk onder welke naam of voorwendsel ook enige gift of gunst heb gegeven of beloofd.

Ik verklaar en beloof dat ik om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.

Ik beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen."

Ik vraag hen hierop te antwoorden met de woorden 'dat verklaar en beloof ik'.

Mevrouw LEJEUNE (PvdA): Dat verklaar en beloof ik.

De heer OUDE WESSELINK (GroenLinks): Dat verklaar en beloof ik.

(Applaus)

Overhandiging van de bloemen.

Sluiting.

De VOORZITTER: Ik sluit de vergadering, onder dankzegging van uw inbreng. Ik nodig u graag uit voor de felicitaties van de nieuwe Statenleden en de nieuwe gedeputeerden. Daarna is er een glaasje te drinken.

Einde van de vergadering om 17.45 uur.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van Provinciale Staten van Utrecht van 10 juli 2019.

De voorzitter,

De griffier,